מכלל (ה) **דכבש בן שנה בסלע.** וקשה שהרי (ג) אומר בחטאת בת דנקא בפרק איזהו מקומן (זבחים דף מח.) וגם אמרינן לקמן (דף כז.) מפני מה לא נתנה תורה (ד) שיעור (ה) קצבה למחוסרי כפרה שמא יחלו עוללים ואין להם כפרה וי"ל הא דקאמר כבש בסלע רגילות הוא שקונהו בסלע למצוה מן המובחר אבל בפחות סגי אבל אסא צריך כסף שקליס דמדאוריימתא הוא אבל מטאת דאוריימתא אין לה שיעור רק מדרבנן לכך מצוה לכתחלה בסלע ובפחות סגי עד דנקא אבל פחות מדנקא מיקרי עבריינא ומכל מקום אם הוזלו והם שמנים בפחות מדנקא מתכפר בהם ובאשמות אפילו (ו) הם שמנים וטובים (ז) בפחות מכסף שקליס שהוזלו אינו מתכפר משום דכתיב כסף שקליס: אין

מפוזרין (ו) כלומר שפסקו לה שבעה ימי טומאה דזכר לימי טוהר דנקבה וליתיב לה שבעה אחריני לאחר שמוטים ולידה הראשונה ת"ל יום: (ח) **ז' דזכר מפוזרין.** כגון יולדת תאומים וילדה (ט) שני בתוך ז' דזכר ראשון יכול יתנו לה שבעה נגד מ' לידה הראשונה כגון(י) ז' ימי טומאה דשני דהשתא הוו ל' מפוזרין שהרי הפסיקו ימי טומאה דזכר לימי טוהר עלו למנין: **מי איס לה** (יא) **מפוזרין הא לולד שני מנו.** וכיון (יב) דבראשון זכר ליכא לאוקומי כדאוקמא ליה דימי טוהר דראשון משכי לבתר ימי טוהר דשני: **אלא לאו ר' יהודה היא.** דמונה לראשון (יג) וקאמר דלעופין יהבינן לה אלמא מאני הוא דמני (יד): **וש"מ תומרא איס ליה קולא ליס ליה.** להאריך ימי טוהר דראשון (טו) שהשלימו לז' אחרים כנגד ז' ימי טומאה והדר מוסיף ימי טוהר לשני דקולא יתירא היא: **ששה ימים הו'.** כגון הפילה לאחר ס"ג דטוהר דנקבה שהן ע"ז לידתה והיה לה לחנות עוד ג' ימים והפילה ונטמאו יכול יתנו לה ג' אחרים כנגד ג' אלה דנטמאו דנהוו ו' (טז) מפוזרים דהכא לא כתיב יום אלא ימים דמשמע אפילו מפוזרין: **מי איס לה מפוזרין** (יז) **הא לולד שני מנו.** וימי ולד שני זה מוסכין ימים רביס אחר פ' של נקבה דאשונה ומפוזרין לא משכחת לה אלא לאו ר' יהודה היא דו': **מתני' שמיעת הקול.** ומעבר קול אלה: **וטומאה מקדש.** בשוגג ובטוי שפחים כולהו כתיבי (יח) בהדי בפרשת ויקרא [ה] גבי קרבן עולה ויורד הא קרא דלו נפש כי תגע בכל דבר טמא וגו' [שם] בטומאת מקדש וקדשיו משמעי דלמפרש בפרק קמא דשבועות (דף ז.): **גמ' עשירות** כשבה או שעירה. דלות תוריס וכני יונס. דלי דלות עשירים האיפה: **שמיעת הקול וכטוי שפחים וטומאת מקדש וקדשיו.** מפרש בויקרא שמביאים בדלות ובדלי דלות: **יש מהם מביאין הו'.** מפרש לקמן: **יולדת.** בעשירות ככב לעולה וכן יונה או תור לחטאת: ובדלות שתי תורים דהיינו פרידה דעוף תחת ככב: **עשירית האיפה פחות שני פרידין.** דהיינו אחת שתים: **הרי עני בסלע.** בקרבן הנקה בסלע: (מדבכל התורה כולה קרי לכבש בן שנה מכלל דאיל בן שתי שנים): **מדבכב רחמנא.** גבי אשם מעילות בויקרא [ה] איל בכסף שקליס דהיינו שתי סלעים: **ברבעתים.** קן ברובע דיגר דהיינו כדמייתי שתי פרידים בדלות ברובע דיגר תחת ככב הנקה בסלע היינו חד מנו"ז בסלע (א) שהוא ד' דינרים ורובעי' דיגר היינו י"ו רבעים: ברובע דיגר יש מ"ח פרוטות כדאמרינן בפ"ק דקדושין (דף יב.). שם מעה כסף דיגר הוו מ"ח פרוטות וכיון דאמרת דלי דלות דהיינו עשירית האיפה בעי מהוי חד מי"ו בדלות אשתכח דעשירית האיפה הוי ג' פרוטות דהיינו חד מי"ו של מ"ח: **פגח מיולדת ליף.** דלות ליף מיולדת דמתיא פרידה הנקחת בשמיעת של דיגר תחת ככב הנקה בסלע דהיינו חד מל"ב בכבש והוא כ"ד פרוטות: **ועד** (ג) **כאן דלי דלות כמה הוי חד מע"ו בדלות.** דהכי דילפת דדלות חד מל"ב מיולדת אבל דלי דלות דלא משכחת ביולדת בע"כ מכבש ואיל ילפת לה כדדרשינן לה לעיל דלא משכחת דלי דלות אלא בשמיעת הקול ובכטוי שפחים ובמטמת מקדש וקדשיו וע"כ דלי דלות מדלות דידהו מילף וכי היכי דדלות דידהו שתי פרידין תחת הכבש דהיינו חד מי"ו (ב) בדלות והכי נמי דאשכחת בדלות בעלמא כגון ביולדת שהיא פרידה אחת שמינית של דיגר דהיינו כ"ד פרוטות וכי מייתי דלי דלות חד מי"ו הוי פרוטה ופלגא: **הוה מיולדת ליף.** ואע"ג דאין בה דלי דלות ליף מהתם דכי היכי דאשכחן בה דלות אחד מל"ב דעשירות דלי דלות נמי הוה חד מל"ב דדלות ודלות דיולדת הכי הוו כ"ד פרוטות ודלי דלות פרוטה נכי רבעא דהיינו חד מל"ב: **מתני'** כל חטאת יחיד נקבה היא דהיינו כשבה או שעירה: **שוין במזבח ובקרבן.** אם מזידין שניהן נוקין בדקיי"ל אין אם אשה כי יעשו מכל חטאת האדם וגו' [במדבר ה] השוה הכתוב אשה לאיש לכל העונשין [ב"ק טו.] ואם שוגגין שניהם מביאין קרבן בתרוייהו כתיב כרת במזיד וכרתו הנפשות העושות [ויקרא יח] וכל שזדונו כרת שגגתו חטאת: **ובשפחה הו'.** שהאשה נוקה והאיש באשה כדמפרש בגמ' [יא.]: **כל העבירות הוין עשה בהן מעבר לגומר.** במסכת יבמות בפרק הבא על יבמתו (דף נג.):

תוספות טומאת מקדש וקדשיו. הכא מני להו בחדא וכפ"ק מני להו בתרתי דתתם בכבש הוו תרי דכתיב כרת בכל חד וחד אבל הכא בקרבן דכתיב תרוייהו

מ) כגרת אחד: **מכלל דכבש בן שנתו בסלע.** היינו בקדשי בדק הבית. ציפרין דכתיב ולקח למטהר שתי צפרים חיות שהוזרות: האשה שהפילה ולדות הרבה בתוך מלאות וכדפירש במתניתין הפילה בתוך שמונים כו' מביאה קרבן אחד על כולן: יכול אף הלידה ועל הזיבה. שאם ילדה בזוב וכדתנן במס' נדה המקשה הרי זו נדה קישתה ג' ימים בתוך י"א שבין נדה לנדה ושפח מעת לעת שלא ראת דם הרי זו זבה ואח"כ ילדה הרי זו יולדת בזוב ומביאה ב' קרבנות אחד על הלידה ואחד על הזיבה נפטרת נמי בקרבן אחד: ת"ל זאת. כלומר דעל הוולדות מביא קרבן אחד אבל לא על הלידה ועל הזיבה [אלא מעתה] אכלה חלב וילדה אכלה דם וילדה הכי נמי דאין מביאה אלא קרבן אחד אלא כשם שמביאה ב' קרבנות על חלב ועל לידה כך מביאה ב' קרבנות על לידה ועל זיבה: אלא אימא הכין בעי כיון דמביאין קרבן אחד על וולדות הרבה יכול על הלידה שלפני מלאות ועל הלידה שלאחר מלאות תהא מביא קרבן אחד ת"ל זאת כלומר אותן שבתוך מלאות נפטרין בקרבן אחד אבל על לידה שלאחר מלאות מביאה קרבן אחר. לישנא אחרינא יכול כשהיא ילדה בזוב ואח"כ ילדה לאחר מלאות נמי בזוב יכול שמביאה ב' קרבנות בלבד על הלידה ועל הזיבה שבתחלה ועל הלידה ועל הזיבה אחת היא ושם זיבה אחת היא ת"ל זאת דעל הלידה הראשונה מביאה ב' קרבנות ועל הלידה של אחר מלאות ב' קרבנות: האשה שהפילה וולדות הרבה מביאה קרבן אחד כו'. כיצד ילדה נקבה תחילה ולאחר י"ד ימי טומאה נתעברה נקבה והפילה לסוף מ"א שהוא בתוך שמונים של נקבה ראשונה קסברי רבנן וולד שני ביטל את הראשון מ"ש כיון דלא יצאת שעה שראויין להביא קרבן על הראשון ביום פ"א אלא בתוך מלאות הפילה אחר ביטל שני את הראשון ומשני מונה שמונים לקרבן ואם חזרה והפילה וולד שלישי בתוך מלאות של שני כיון דלא הגיע שני לקרבן ביטל שלישי את השני ולכן אתה מוצא שיכולה להפיל וולדות הרבה בתוך מלאות של ראשון וסברי רבנן לעולם מן אחרון מונה וכן הפפלת בתחלה תאומים נקבות הפילה אחת יום ראשון ואחת יום שני שהשניה נולדה בתוך מלאות של שניה שהוא פ"א לראשון וזחזה והפילה ב' תאומים בב' ימים הרביעי בתוך מלאות של שלישי לרב' דתנן שני מבטל ראשון ור' יהודה אמר לעולם מולד ראשון מונה פ' לקרבן וכל מה שהפילה בתוך שמונים שלו הוי כמאן דליתיה הילכך קאמר מביאה על הראשונה ואינה מביאה על השניה שהפילה בתוך מלאות של ראשון ומביאה על השלישי ואינה מביאה על

מפוזרין (ט) **הא אמרי רבנן לולד שני מניא אלא לאו ר' יהודה היא** וש"מ חומרא אית ליה קולא ליה ועוד אמר רב אשי (י) ת"ש (יא) וששת ימים (יב) יכול בין רצופין ובין מפוזרין ת"ל ששים מה ששים כולן רצופין (יג) אף ששה כולן רצופין מני אלימא רבנן מי אית להו לרבנן מפוזרין (יד) **האמרי רבנן לולד שני מניא** (טו) **אלא לאו רבי יהודה היא** וש"מ חומרא אית ליה קולא ליה ש"מ: **מתני'** (טז) **אלו מביאין קרבן עולה ויורד על שמיעת קול ועל בטוי שפתים ועל**

ג (ד) **מפוזרין.** כלומר שפסקו לה שבעה ימי טומאה דזכר לימי טוהר דנקבה וליתיב לה שבעה אחריני לאחר שמוטים ולידה הראשונה ת"ל יום: (ה) **ז' דזכר מפוזרין.** כגון יולדת תאומים וילדה (ו) שני בתוך ז' דזכר ראשון יכול יתנו לה שבעה נגד מ' לידה הראשונה כגון(ז) ז' ימי טומאה דשני דהשתא הוו ל' מפוזרין שהרי הפסיקו ימי טומאה דזכר לימי טוהר עלו למנין: **מי איס לה** (ח) **מפוזרין הא לולד שני מנו.** וכיון (ט) דבראשון זכר ליכא לאוקומי כדאוקמא ליה דימי טוהר דראשון משכי לבתר ימי טוהר דשני: **אלא לאו ר' יהודה היא.** דמונה לראשון (י) וקאמר דלעופין יהבינן לה אלמא מאני הוא דמני (יא): **וש"מ חומרא איס ליה קולא ליס ליה.** להאריך ימי טוהר דראשון (יב) שהשלימו לז' אחרים כנגד ז' ימי טומאה והדר מוסיף ימי טוהר לשני דקולא יתירא היא: **ששה ימים הו'.** כגון הפילה לאחר ס"ג דטוהר דנקבה שהן ע"ז לידתה והיה לה לחנות עוד ג' ימים והפילה ונטמאו יכול יתנו לה ג' אחרים כנגד ג' אלה דנטמאו דנהוו ו' (יג) מפוזרים דהכא לא כתיב יום אלא ימים דמשמע אפילו מפוזרין: **מי איס לה מפוזרין** (יד) **הא לולד שני מנו.** וימי ולד שני זה מוסכין ימים רביס אחר פ' של נקבה דאשונה ומפוזרין לא משכחת לה אלא לאו ר' יהודה היא הו': **מתני' שמיעת הקול.** ומעבר קול אלה: **וטומאת מקדש.** בשוגג ובטוי שפחים כולהו כתיבי (טו) בהדי בפרשת ויקרא [ה] גבי קרבן עולה ויורד הא קרא דלו נפש כי תגע בכל דבר טמא וגו' [שם] בטומאת מקדש וקדשיו משמעי דלמפרש בפרק קמא דשבועות (דף ז.): **גמ' עשירות** כשבה או שעירה. דלות תוריס וכני יונס. דלי דלות עשירים האיפה: **שמיעת הקול וכטוי שפחים וטומאת מקדש וקדשיו.** מפרש בויקרא שמביאים בדלות ובדלי דלות: **יש מהם מביאין הו'.** מפרש לקמן: **יולדת.** בעשירות ככב לעולה וכן יונה או תור לחטאת: ובדלות שתי תורים דהיינו פרידה דעוף תחת ככב: **עשירית האיפה פחות שני פרידין.** דהיינו אחת שתים: **הרי עני בסלע.** בקרבן הנקה בסלע: (מדבכל התורה כולה קרי לכבש בן שנה מכלל דאיל בן שתי שנים): **מדבכב רחמנא.** גבי אשם מעילות בויקרא [ה] איל בכסף שקליס דהיינו שתי סלעים: **ברבעתים.** קן ברובע דיגר דהיינו כדמייתי שתי פרידים בדלות ברובע דיגר תחת ככב הנקה בסלע דהיינו חד מנו"ז בסלע (ג) שהוא ד' דינרים ורובעי' דיגר היינו י"ו רבעים: ברובע דיגר יש מ"ח פרוטות כדאמרינן בפ"ק דקדושין (דף יב.). שם מעה כסף דיגר הוו מ"ח פרוטות דהיינו חד מל"ב בכבש והוא כ"ד פרוטות: **ועד** (ד) **כאן דלי דלות כמה הוי חד מע"ו בדלות.** דהכי דילפת דדלות חד מל"ב מיולדת אבל דלי דלות דלא משכחת ביולדת בע"כ מכבש ואיל ילפת לה כדדרשינן לה לעיל דלא משכחת דלי דלות אלא בשמיעת הקול ובכטוי שפחים ובמטמת מקדש וקדשיו וע"כ דלי דלות מדלות דידהו מילף וכי היכי דדלות דידהו שתי פרידין תחת הכבש דהיינו חד מי"ו (ה) בדלות והכי נמי דאשכחת בדלות בעלמא כגון ביולדת שהיא פרידה אחת שמינית של דיגר דהיינו כ"ד פרוטות וכי מייתי דלי דלות חד מי"ו הוי פרוטה ופלגא: **הוה מיולדת ליף.** ואע"ג דאין בה דלי דלות ליף מהתם דכי היכי דאשכחן בה דלות אחד מל"ב דעשירות דלי דלות נמי הוה חד מל"ב דדלות ודלות דיולדת הכי הוו כ"ד פרוטות ודלי דלות פרוטה נכי רבעא דהיינו חד מל"ב: **מתני'** כל חטאת יחיד נקבה היא דהיינו כשבה או שעירה: **שוין במזבח ובקרבן.** אם מזידין שניהן נוקין בדקיי"ל אין אם אשה כי יעשו מכל חטאת האדם וגו' [במדבר ה] השוה הכתוב אשה לאיש לכל העונשין [ב"ק טו.] ואם שוגגין שניהם מביאין קרבן בתרוייהו כתיב כרת במזיד וכרתו הנפשות העושות [ויקרא יח] וכל שזדונו כרת שגגתו חטאת: **ובשפחה הו'.** שהאשה נוקה והאיש באשה כדמפרש בגמ' [יא.]: **כל העבירות הוין עשה בהן מעבר לגומר.** במסכת יבמות בפרק הבא על יבמתו (דף נג.):

ג) **מבכל** (ה) **דכבש בן שנה בסלע.** וקשה שהרי (ג) אומר בחטאת בת דנקא בפרק איזהו מקומן (זבחים דף מח.) וגם אמרינן לקמן (דף כז.) מפני מה לא נתנה תורה (ד) שיעור (ה) קצבה למחוסרי כפרה שמא יחלו עוללים ואין להם כפרה וי"ל הא דקאמר כבש בסלע רגילות הוא שקונהו בסלע למצוה מן המובחר אבל בפחות סגי אבל אסא צריך כסף שקליס דמדאוריימתא הוא אבל מטאת דאוריימתא אין לה שיעור רק מדרבנן לכך מצוה לכתחלה בסלע ובפחות סגי עד דנקא אבל פחות מדנקא מיקרי עבריינא ומכל מקום אם הוזלו והם שמנים בפחות מדנקא מתכפר בהם ובאשמות אפילו (ו) הם שמנים וטובים (ז) בפחות מכסף שקליס שהוזלו אינו מתכפר משום דכתיב כסף שקליס:

מפוזרין (ח) כלומר שפסקו לה שבעה ימי טומאה דזכר לימי טוהר דנקבה וליתיב לה שבעה אחריני לאחר שמוטים ולידה הראשונה ת"ל יום: (ט) **ז' דזכר מפוזרין.** כגון יולדת תאומים וילדה (י) שני בתוך ז' דזכר ראשון יכול יתנו לה שבעה נגד מ' לידה הראשונה כגון(יא) ז' ימי טומאה דשני דהשתא הוו ל' מפוזרין שהרי הפסיקו ימי טומאה דזכר לימי טוהר עלו למנין: **מי איס לה** (יב) **מפוזרין הא לולד שני מנו.** וכיון (יג) דבראשון זכר ליכא לאוקומי כדאוקמא ליה דימי טוהר דראשון משכי לבתר ימי טוהר דשני: **אלא לאו ר' יהודה היא.** דמונה לראשון (יד) וקאמר דלעופין יהבינן לה אלמא מאני הוא דמני (טו): **וש"מ חומרא איס ליה קולא ליס ליה.** להאריך ימי טוהר דראשון (טז) שהשלימו לז' אחרים כנגד ז' ימי טומאה והדר מוסיף ימי טוהר לשני דקולא יתירא היא: **ששה ימים הו'.** כגון הפילה לאחר ס"ג דטוהר דנקבה שהן ע"ז לידתה והיה לה לחנות עוד ג' ימים והפילה ונטמאו יכול יתנו לה ג' אחרים כנגד ג' אלה דנטמאו דנהוו ו' (יז) מפוזרים דהכא לא כתיב יום אלא ימים דמשמע אפילו מפוזרין: **מי איס לה מפוזרין** (יח) **הא לולד שני מנו.** וימי ולד שני זה מוסכין ימים רביס אחר פ' של נקבה דאשונה ומפוזרין לא משכחת לה אלא לאו ר' יהודה היא הו': **מתני' שמיעת הקול.** ומעבר קול אלה: **וטומאת מקדש.** בשוגג ובטוי שפחים כולהו כתיבי (יט) בהדי בפרשת ויקרא [ה] גבי קרבן עולה ויורד הא קרא דלו נפש כי תגע בכל דבר טמא וגו' [שם] בטומאת מקדש וקדשיו משמעי דלמפרש בפרק קמא דשבועות (דף ז.): **גמ' עשירות** כשבה או שעירה. דלות תוריס וכני יונס. דלי דלות עשירים האיפה: **שמיעת הקול וכטוי שפחים וטומאת מקדש וקדשיו.** מפרש בויקרא שמביאים בדלות ובדלי דלות: **יש מהם מביאין הו'.** מפרש לקמן: **יולדת.** בעשירות ככב לעולה וכן יונה או תור לחטאת: ובדלות שתי תורים דהיינו פרידה דעוף תחת ככב: **עשירית האיפה פחות שני פרידין.** דהיינו אחת שתים: **הרי עני בסלע.** בקרבן הנקה בסלע: (מדבכל התורה כולה קרי לכבש בן שנה מכלל דאיל בן שתי שנים): **מדבכב רחמנא.** גבי אשם מעילות בויקרא [ה] איל בכסף שקליס דהיינו שתי סלעים: **ברבעתים.** קן ברובע דיגר דהיינו כדמייתי שתי פרידים בדלות ברובע דיגר תחת ככב הנקה בסלע דהיינו חד מנו"ז בסלע (ד) שהוא ד' דינרים ורובעי' דיגר היינו י"ו רבעים: ברובע דיגר יש מ"ח פרוטות כדאמרינן בפ"ק דקדושין (דף יב.). שם מעה כסף דיגר הוו מ"ח פרוטות דהיינו חד מל"ב בכבש והוא כ"ד פרוטות: **ועד** (ה) **כאן דלי דלות כמה הוי חד מע"ו בדלות.** דהכי דילפת דדלות חד מל"ב מיולדת אבל דלי דלות דלא משכחת ביולדת בע"כ מכבש ואיל ילפת לה כדדרשינן לה לעיל דלא משכחת דלי דלות אלא בשמיעת הקול ובכטוי שפחים ובמטמת מקדש וקדשיו וע"כ דלי דלות מדלות דידהו מילף וכי היכי דדלות דידהו שתי פרידין תחת הכבש דהיינו חד מי"ו (ו) בדלות והכי נמי דאשכחת בדלות בעלמא כגון ביולדת שהיא פרידה אחת שמינית של דיגר דהיינו כ"ד פרוטות וכי מייתי דלי דלות חד מי"ו הוי פרוטה ופלגא: **הוה מיולדת ליף.** ואע"ג דאין בה דלי דלות ליף מהתם דכי היכי דאשכחן בה דלות אחד מל"ב דעשירות דלי דלות נמי הוה חד מל"ב דדלות ודלות דיולדת הכי הוו כ"ד פרוטות ודלי דלות פרוטה נכי רבעא דהיינו חד מל"ב: **מתני'** כל חטאת יחיד נקבה היא דהיינו כשבה או שעירה: **שוין במזבח ובקרבן.** אם מזידין שניהן נוקין בדקיי"ל אין אם אשה כי יעשו מכל חטאת האדם וגו' [במדבר ה] השוה הכתוב אשה לאיש לכל העונשין [ב"ק טו.] ואם שוגגין שניהם מביאין קרבן בתרוייהו כתיב כרת במזיד וכרתו הנפשות העושות [ויקרא יח] וכל שזדונו כרת שגגתו חטאת: **ובשפחה הו'.** שהאשה נוקה והאיש באשה כדמפרש בגמ' [יא.]: **כל העבירות הוין עשה בהן מעבר לגומר.** במסכת יבמות בפרק הבא על יבמתו (דף נג.):

תוספות טומאת מקדש וקדשיו. הכא מני להו בחדא וכפ"ק מני להו בתרתי דתתם בכבש הוו תרי דכתיב כרת בכל חד וחד אבל הכא בקרבן דכתיב תרוייהו

מ) כגרת אחד: **מבכל דכבש בן שנתו בסלע.** היינו מדרבנן דמן התורה אמרי' בכל דוכתא חטאת בת דנקא ועוד אמר רבי כשמביאה בפוף שנתה יביאה בסלע אבל משמיני והלאה דמה בן ח' אפי' בדנקא יביא: **עשירית האיפה בפרוטה.** אינו כשיעור שער ניעוי המוכר בכל התלמוד ד' אמין בסלע דהוא איפה בג' דינר ושם מעה כסף דינר הרי יגיע עשירית האיפה יתר ממעה וחצי:

ד) **עד כאן שייך לדף** טו ע"א

ה) לעיל ב: ס"א ממסה. ו) ל"ל בהכבש בסלע ומהכתיב בכבש בן שנה מבכל דאיל בן ב' שנים. ז) [לעיל ח.], ד) רש"ק מ"ז, ט) רש"ק מ"ז, ט) רש"ק מ"ז, י) [מבאן שייך עוד לע"א],ו) [כנגד. רש"ש], יא) ע"כ שייך לע"א, יב) ס"א: בהדיא, יג) ס"א: וד', יד) ס"א בס"א וטפ: דלי דלות נמי תל מט"ז, טו) ע' במסכת מנחות קז: מו' ד"ה בכבש, טז) ל"ל בקרבן.

תורה אור השלם

1. וְאִם נַפְשׁ כִּי תֶחֱטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה וְהוּא עֵד אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע אִם לֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: וְאֶל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל דָּבָר טָמֵא אוֹ בְנִבְלַת חַיָּה טְמֵאָה אוֹ בְנִבְלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה וְנֶעְלַם מִמֶּנָּה וְהוּא טָמֵא וְאָשֵׁם: אוֹ כִי יִגַּע בְּטֻמְאַת אָדָם לְכֹל טֻמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בָהּ וְנֶעְלַם מִמֶּנָּה וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם: אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבַטֵּא בִשְׂפָתַיִם לְהָרַע אוֹ לְהֵיטִיב לְכֹל אֲשֶׁר יְבַטֵּא הָאָדָם בִּשְׁבוּעָה וְנֶעְלַם מִמֶּנָּה וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה: וְהָיָה כִּי יֶאְשַׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלָיו: וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַיהוָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נְקֵבָה מִן הַצֹּאן כִּבְשָׂה אוֹ שְׂעִירַת עִזִּים לַחַטָּאת וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ: וְאִם לֹא תַגִּיעַ יָדוֹ דֵּי שֶׂה וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתַּיִם תֹּרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה לַיהוָה אֶחָד לַחַטָּאת וְהַשֵּׁנִי לְעֹלָה: וְהֵבִיא אֹתָם אֶל הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת אֲשֶׁר לַחַטָּאת רִאשֹׁנָה וּמָלַק אֶת רֹאשׁוֹ מִמּוּל עֹרְפּוֹ וְלֹא יַבְדִּיל: וְהִזָּה מִן הַדַּם הַחַטָּאת עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנִּשְׁאָר בַּדָּם יִמָּצֵה אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הוּא: וְאֶת הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא בִּשְׁגָגָה מִקָּדְשֵׁי יְיָ וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַיְיָ אֵיל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְאָשָׁם: וְיִקְרָא הַטּוּר 2. נֶפֶשׁ כִּי תִמְעֹל מַעַל וְחָטְאָה בִּשְׁגָגָה מִקָּדְשֵׁי יְיָ וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַיְיָ אֵיל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְאָשָׁם: וְיִקְרָא הַטּוּר 3. וְהֵזִיר לַיְיָ אֶת יְמֵי נִזְרוֹ וְהֵבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְאָשָׁם וְהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים יִפְּלוּ כִּי טָמֵא נִזְרוֹ: במדבר ו יב

הגהות הב"ח

(א) גמ' חד משיח עשר דדלות כמה הוי תלתא פריטי ותקחני: (ב) שם הקשבינן דג' פריטי הויין: (ג) שם משיח עשר דלדלות כי היכי דילוף מכבש ואילו: (ד) תוס' ד"ה מכלל וכו' לא נתנה תורה קצבה כל"ל ותיבת שיעור נמחק: (ה) בא"ד שמנים וטובים כשהוזלו בפחות:

מוסף רש"י

ברבעתים. ג' קינין בשני דיגריא דינר כסף, ל"א דבעתים לשון חלי הוא (לעיל ח.).

שיטה מקובצת

א) תיבת אמרי נמחק: ב) ת"ש ששת ימים כו' מפוזרין. פי' כגון שישבה ס"ג לטהרה של ראשון והפילה דמונה ימי טומאה של שני ואח"כ תשלים ג' ימים החסרים לטהרה של ראשון ואח"כ תשב ימי טהרה לשני כדבעיא אם זכר ל"ג ואם נקבה ס"ו. תוס': ג) יכול בין רצופין ובין מפוזרין. כגון אם הפילה זכר תוך ששה אחרונים ביום ס"א דטוהר נקבה שהן ע"ה ללידתה שתמנה מפוזרין ומסיק דר"י היא הי"ק שתמנה מפוזרין אחר שתמנה ימי טומאה דשני תחזור ותשלים ימי טוהר דראשון ת"ל ששים יום מה ס' רצופין אף ששה רצופין דימי טומאה דשני הם הם עולין [לימי טהרה] דראשון. גיליון: ד) עי' בחדושין: ה) מפוזרין הא רבנן לולד: ו) עי' בחדושין: ז) והמצורע. דה' חובות הן הזב והזבה ונזיר טמא תיבות הן מביא בשמחק: ח) לעיל ב: ס"א ממסה. ט) ל"ל דכבש בפלע ומהכתיב כבש בן שנה מבכל דאיל בן ב' שנים. י) [לעיל ח.], יא) רש"ק מ"ז, יב) רש"ק מ"ז, יג) [מבאן שייך עוד לע"א],ו) [כנגד. רש"ש], יד) ע"כ שייך לע"א, טו) בס"א: בהדיא, יז) בס"א: וד', יח) ע"כ בס"א טופ: דלי דלות נמי תל מט"ז, יט) ע' במסכת מנחות קז: מו' ד"ה בכבש, כ) ל"ל בקרבן.

בזמן שאין קרבן תקבלו גרים: צריך שיפריש רובע. דינר לצורך קינו שאם יבנה בהמ"ק יביא לאלתר: ובינלה מפני התקלה. גזרה שמא יהנה מאותן מעות והיה בא לידי מעילה: גר תושב. שקבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים ולא קבל עליו שאר מצות: כישראל בחולו של מועד. כלומר כיון שיש בו קצת גירות אינו עושה כל מלאכה בשבת אא"כ אין לו מה יאכל או דבר האבד: כישראל ביום טוב. דאינו עושה מלאכה אחרת אלא מכשירי אוכל נפש בלבד: באיל האשם. לפני ה' על חטאתו אשר חטא. מלמד מדכתיב ב' פעמים חטאתו חטאתו וכתיב ונסלח לו מחטאתו אשר חטא תרי זימני לעשות שוגג כמדיר לקרבן: דכתיב ויאמר ה' פתאום. שבעל כרחם היה הדיבור עמהם: (ופתאום) [ופתיים] עברו וענשו. האי (פתאום) [פתיים] עביר ליה כמו פתאום מדכתיב וענשו אלמא דמזיד הוה: כתיב [פתי] יאמין לכל דבר. ואינו מבין העיקר אלמא דשוגג הוא ואפ"ה הכי חייב רחמנא פתאום כמו פתי ולהכי כתבי תרוייהו: בכלן. דמביאין קרבן עולה ויורד כתיב בהו ונעלם וכאן לא כתיב. והא קרא כי כתיב ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע והיא שפחה במזיד כתי'. מדכתיב בקורת תהיה דהיינו מלקות אלמא דמזיד הוא וכתיב וכפר עליו הכהן לעשות מזיד לקרבן שוגג איבעי ליה למימר: בהעלם אחד. ששגג שלא ידע שהתורה אסרן: ומאי שנא מחמש העלמות בשפחה אחת דאינו מביא אלא קרבן אחד כתהנן והבא על השפחה ביאות הרבה: ואל אשה לחלק. הכא נמי האי שפחה דכתב לחלק כתיב דהא מצי למיכתב ואיש אשר ישכב את אשה שכבת זרע: אנזיר שנטמא טומאות הרבה. מאן תנא ר' יוסי בר' יהודה היא כולה הא שמעתא דנזיר פרשינן ברישא פירקין קמא: הביא ציפרין. כשנרפא מצרעתו ולא הספיק להביא חטאתו עד שחזר ונתנגע וחזר ונרפא והביא ציפרין ונתנגע קודם שהביא חטאתו ואשמו כשחזר ונתרפא צריך להביא ציפרין אחרים וחטאת על כל נגע שלא עלו לו הראשונות עד שיביא חטאתו עמהן: ר' יהודה אומר עד שיביא אשמו. עמהן: והא אמרת אינו מביא אלא קרבן אחד. על נגעים הרבה: חסורי מחסרא והכי קתני הביא ציפרין כו' אין מביא אלא קרבן אחד. והאי דקאמר לא עלו עד הכי קאמר ולאקבוני בענינות ובעשירות לא מיקבע עד שיבא חטאת כלומר אם היה עני והביא חטאתו בענינות אע"ג דקודם שהביא אשמו וציפרין נתעשר הכל הולך אחר חטאת ויביא הכל בענינות: או אם היה עשיר והפריש חטאת בהמה והעני יסתתן עד שיעשיר ויביא הכל בעשירות: ר' יהודה אומר עד שיביא אשמו דסבר הכל הולך אחר אשם: מכפרו. היינו חטאת: מכשירו בקדשים. היינו אשם: גורם לו טהרה. ציפרין דכתיב ולקח למטהר שתי צפרים חיות שהוזרות: האשה שהפילה ולדות הרבה בתוך מלאות וכדפירש במתניתין הפילה בתוך שמונים כו' מביאה קרבן אחד על כולן: יכול אף הלידה ועל הזיבה. שאם ילדה בזוב וכדתנן במס' נדה המקשה הרי זו נדה קישתה ג' ימים בתוך י"א שבין נדה לנדה ושפח מעת לעת שלא ראת דם הרי זו זבה ואח"כ ילדה הרי זו יולדת בזוב ומביאה ב' קרבנות אחד על הלידה ואחד על הזיבה נפטרת נמי בקרבן אחד: ת"ל זאת. כלומר דעל הוולדות מביא קרבן אחד אבל לא על הלידה ועל הזיבה [אלא מעתה] אכלה חלב וילדה אכלה דם וילדה הכי נמי דאין מביאה אלא קרבן אחד אלא כשם שמביאה ב' קרבנות על חלב ועל לידה כך מביאה ב' קרבנות על לידה ועל זיבה: אלא אימא הכין בעי כיון דמביאין קרבן אחד על וולדות הרבה יכול על הלידה שלפני מלאות ועל הלידה שלאחר מלאות תהא מביא קרבן אחד ת"ל זאת כלומר אותן שבתוך מלאות נפטרין בקרבן אחד אבל על לידה שלאחר מלאות מביאה קרבן אחר. לישנא אחרינא יכול כשהיא ילדה בזוב ואח"כ ילדה לאחר מלאות נמי בזוב יכול שמביאה ב' קרבנות בלבד על הלידה ועל הזיבה שבתחלה ועל הלידה ועל הזיבה אחת היא ושם זיבה אחת היא ת"ל זאת דעל הלידה הראשונה מביאה ב' קרבנות ועל הלידה של אחר מלאות ב' קרבנות: האשה שהפילה וולדות הרבה מביאה קרבן אחד כו'. כיצד ילדה נקבה תחילה ולאחר י"ד ימי טומאה נתעברה נקבה והפילה לסוף מ"א שהוא בתוך שמונים של נקבה ראשונה קסברי רבנן וולד שני ביטל את הראשון מ"ש כיון דלא יצאת שעה שראויין להביא קרבן על הראשון ביום פ"א אלא בתוך מלאות הפילה אחר ביטל שני את הראשון ומשני מונה שמונים לקרבן ואם חזרה והפילה וולד שלישי בתוך מלאות של שני כיון דלא הגיע שני לקרבן ביטל שלישי את השני ולכן אתה מוצא שיכולה להפיל וולדות הרבה בתוך מלאות של ראשון וסברי רבנן לעולם מן אחרון מונה וכן הפפלת בתחלה תאומים נקבות הפילה אחת יום ראשון ואחת

ו) וכשפחה אינו חייב אלא על גמר ביאה דשכבת זרע כתיב בה מ) שרשויה להזריע: **וכל העריות חייב על כל ביאה וביאה.** וכשפחה אמרו לעיל בפירקין (דף ט:) שמעיא קרבן אחד על ביאות הרבה נ): **ר' ישמעאל אומר שפחה.** גמורה: **כל העריות מפורשות.** שהן בנות חורין נא) ושיור אין לנו וזו ולאי משונה היא (ג) חליה שפחה וחליה בת חורין: **גמ' שפחה בקיראה.** שהן קורין עליה והפלא ה' את מכותך שכן קורין על הלוקין במס' מכות (דף כב:): **בנקורס פהיה.** שאם אינה יכולה לקבל ארבעים אומדין אותה בנקורס ובמשנה: **מכות הלאוויות נשפטנא.** כגון י"א או כ"א או כ"ד שהיו מכין אותו שתי ידות נד) (מלפניו ואחת מאחריו) ומקרא יליפינן לה במס' מכות (דף כג.): **כזמן שהאשה נוקה.** שגדולה היא ובת עונשין היא: **אימא הוא מיעטיה קרא.** מהדר אמתני' דקתני לא האשה אשה לאיש לקרבן אימא הוא מיעטיה קרא ממלקות דכתיב תהיה אבל היא אימא תילקי ותייתי קרבן: **ליגא דשיווי הוא.** שנשתנית מבריתה: **בריפות.** דבר שנשתנה ע"י כתישה וכלן נמי ע"י אבר נד) שמש דש: **ויפנו ידם לחוליה.** פסוק הוא בספר עזרא (י): **פדויה נה) [ואינה פדויה].** והפלה לא נפדתה משמע פדויה ואינה פדויה: **לרבי ישמעאל מאורסת לעבד עברי מנא ליה.** בשלמא לר"ע דמוקי לה בחליה בת חורין לא בעיא קרא דאיכא למימר מדחייב עליה רחמנא ודאי (ד) מאורסת היא מישראל דהא תפסו לה קדושין הילכך איכא למימר לעבד עברי נתקדשה שהרי רבו מוסיף לו בעל כרחו כלומפרש בקדושין (דף יד:) ולא לעבד כנעני שהרי אסורה לו אלא לרבי ישמעאל דאמר שפחה גמורה מאורסת לעבד עברי שהרי אסורה לו (דאמר לעבד עברי שהרי אסורה לו) דילמא לעבד כנעני דהא לדידיה שריא נה) לגמרי טפי מעברי: **אם אינו ענין לדידה.** דהא כתיב (ויקרא יט) והפלה לא נפדתה: **מתני' לו העריות.** אם אחד גדול או אחד אם לא אחד אחד מייב והאחד פטור ובשפחה אינו כן ובגמרא מפרש לה: **שוגג בחטאת ומזיד בכרת.** ובשפחה נהי דאם הוא מזיד והיא שוגגת דפטורין הוא"ל ואינה לוקה כדאמרינן לעיל בקורת תהיה והביא הוא שוגג והיא מזידה ואי לא פטורין מיהו אם הוא שוגג והיא מזידה היא במלקות והוא באשם כדאמרי' בהאי פירקא [י:] דשוגג ומזיד שוין בבא על השפחה: **גמ' והכא** נ) **חייב.** בתמיה וכי קטן חייב בשפחה: **דהא איקפוץ להדדי.** כדאמרן לעיל אם אין האשה לוקה אין האיש מביא אשם: נא) **וכי ישן חייב.** בתמיה: **מעיה לא מיחייב.** דשכבת זרע כתיב בה: **וכי מכוון מיחייב ואי לא לא מיחייב.** דשכבת זרע בעינן ושאינו מתכוין כגון נפל מן הגג ונתקע אין ראוי להזריע: **ואי בשאר עריות קתני איפכא מיבעי ליה.** עשו מעריה בעריות (ה)

אין האשה לוקה. כגון שהיא שוגגת נב) וקטנה אין האיש מביא קרבן והא דאמרינן (נג) ע) לרבות שוגג כמזיד היינו שוגג דאיש אבל האשה כמזיד **דהא** מקשו להדדי. הלשון אינו מכוון דהאיש נג) הוקשה לאשה ולא אשה לאיש דהא כי האיש ד) כמו האשה מיירא בדליתא בת"כ ואיש פרט לקטן יכול שאני מוציא בן תשע שניס ויום אחד מ"ל ואיש ג"כ אשה לא איתקשה לאיש: **באין** מתבוין (דברכה) **פטור.** פירש הקונטר' משום דש"ז כתיב ובאין מתכוין אינו ראוי להזריע כגון נפל מן הגג ונתקע וקשה מאן ליימא לן דאינו ראוי להזריע נג) אלא האי טעמא משום שאנוס הוא:

נג) א שעשה בה את המזיד כשוגג איזו שפחה ב כל שחציה שפחה וחציה בת חורין שנאמר ג והפדה לא נפדתה דברי ר' ד) ה יהודה ר' ישמעאל אומר זו היא שפחה ודאית ר' ו) אליעזר בן ז) יעקב אומר כל עריות מפורשות (ח) ושיור אין לנו אלא חציה שפחה וחציה בת חורין: **גמ'** מנלן דהיא לקי והוא לא לקי דתנו רבנן ט) בקורת תהיה מלמד שהיא לוקה יכול שניהן לוקין תלמוד לומר תהיה היא לוקה והוא אינו לוקה ומנין דהדין בקורת לישנא דמלקות הוא א"ר יצחק תהא י) בקראי כ) כדתניא ל) גדול הדיינין מקרא שני מונה שלישי אומר הכהו רב אשי אומר בביקור תהיה כדתנן מ) אין אומדין אותו אלא נ) מכות הראוין להשתלש ת"ר ס) בזמן שהאשה לוקה האיש מביא קרבן ע) אין האשה לוקה אין האיש מביא קרבן מנלן אמר רבא דכתיב [1] ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע והיא שפחה נחרפת לאיש והפדה לא נפדתה או חופשה לא נתן לה מכדי עד הכא באיש קא משתעי קרא נכתוב פ) והביא את אשמו לה' ולבסוף לכתוב בקורת תהיה אמאי כתב רחמנא ברישא בקורת תהיה ולבסוף כתב והביא את אשמו לה' ה"ק אם בקורת תהיה היא והביא צ) את אשמו לה' ואם לא תהיה בקורת לא יביא הוא את אשמו אימא הוא מעטיה קרא אבל היא תילקי ותיתי קרבן והביא את אשמו לה' כתיב א"ר יצחק ק) לעולם אינו חייב אלא על שפחה בעולה בלבד שנאמר והיא שפחה נחרפת לאיש ומאי משמע דהאי נחרפת לישנא דשנויי הוא דכתיב [2] ותשמה עליו הריפות ואב"א [3] אם תכתוש ר) האויל במכתש בתוך הריפות בעלי [4] ויתנו ידם להוציא נשיהם ואשמים איל צאן על אשמתם אמר רב חסדא ש) מלמד שכולן שפחות חרופות בעלו: איזוהי שפחה כו': ת) ת"ר והפדה יכול כולה ת"ל לא נפדתה ב) יכול לא נפדתה ת"ל והפדה היא כיצד פדויה ואינה פדויה ר) חציה שפחה וחצייה בת חורין ו) ומאורסת לעבד עברי דברי ר"ע ש) רבי ישמעאל אומר בשפחה כנענית הכתוב מדבר ומאורסת לעבד עברי א"כ מה ת"ל והפדה לא נפדתה ר) דברה תורה כלשון בני אדם ר' אלעזר בן עזריה אומר כל עריות מפורשות לנו (כ) משוייר (ל) לנו חציה שפחה וחציה בת חורין ומאורסת לעבד עברי אחרים אומרים [1] לא יומתו כי לא חופשה בשפחה כנענית הכתוב מדבר ומאורסת לעבד כנעני (מ) לר' ישמעאל בשלמא והפדה לא נפדתה דברה תורה כלשון בני אדם אלא דקתני מאורסת לעבד עברי מנלן (נ) דכתיב כי לא חופשה מכלל דהוא חופש ר' אלעזר בן עזריה היינו ר"ע לר' ישמעאל קאמר לדידי בעלמא כוותיך סבירא ליה (ס) דדברה תורה כלשון בני אדם והכא שאני מכדי כתיב ליה קרא כי לא חופשה והפדה לא נפדתה ל"ל ש"מ להכי אתא לחציה שפחה וחציה בת חורין לאחרים בשלמא והפדה לא נפדתה קסבר דברה תורה כלשון בני אדם אלא (ע) **הא** דעבד כנעני מנלן אמר קרא כי לא חופשה אם אינו ענין לדידה תנהו ענין לדידיה: **מתני'** (פ) כל עריות אחד גדול ואחד קטן (צ) קטן פטור אחד ער ואחד ישן ישן פטור אחד שוגג ואחד מזיד (ק)שוגג בחטאת ומזיד בהכרת: **גמ' והכא** (ר) חייב קטן א"ר יהודה הכי קתני כל עריות אחד גדול ואחד קטן (ש)קטן פטור וגדול חייב והכא (ת)גדול נמי פטור מ"ט דהא מקשיין אהדדי כל עריות אחד (א) ניעור ואחד ישן ישן פטור וכאן ישן (ב) נמי חייב א"ר יהודה אמר רב הכי קתני כל עריות אחד ניעור ואחד ישן ישן פטור וניעור חייב וכאן אפילו ניעור פטור מ"ט דמקשיין אהדדי תני תנא קמיה דרב ששת (ג) עשו גומר כמערה מתכוין כשאין מתכוין כדרכה כשלא כדרכה ניעור כישן א"ל מאי קאמרת אי בשפחה חרופה קתני אמאי עשו גומר כמערה גומר בשפחה חרופה מיחייב (ד) כמערה לא מיחייב ותו מתכוין כשאינו מתכוין (ה) אי מכוונה מיחייבא אי לא לא מיחייבא וכדרכה כשלא כדרכה נמי כדרכה בשפחה חרופה מיחייב ושלא כדרכה לא מיחייב מאי טעמא (ו) שכבת זרע כתיב ומאי ניעור כישן (ז) ואי בשאר עריות קא תני עשו גומר כמערה איפכא

תוספות תהא בקראי. תימה הלא לא מפרש שצריך לקרות בשעה שמלקין אם לא מכאן: **מאורסת** לעבד בנעני. ולפי דוקא דהא לא תפסו בה קדושין: **ורבי ישמעאל בשלמא והפדה** כו' דברה תורה כלשון בני אדם. וכסי נמי קאמר בירושלמי לגזות כפולים הן והתורה דברה בהן הלך הלכת נכסוף נכספת גגך וגנמי ור"ע פליג ובכל דוכתא דקאמר הימא למ"ד דברה תורה כלשון בני אדם אלא למ"ד וכו' היינו ר' ישמעאל ור"ע:

מסורת הש"ס

(א) [ל"ל רבי עקיבא וכ"א במסנה שבמשניות וכן בברייתא בסמוך], ב) [ל"ל אלעזר בן עזריה כ"א במשניות ובברייתא בסמוך], ג) ב"ק לב: מכות כב., ד) [גם במסנה שבמשניות אימא והקולא קולא אם לא דשמנר וגו' אלא מעוט דבברייתא מפורש קלת טפי גדול הדיינים וכו' ויתא למיקרבו הברייתא], ה) מכות כב., ו) [נ' תוס' ערכין לג: סד"ה המקרן ותוס' גיטין לו. ד"ה מזמן], ז) גיטין מג:, ח) [תוספתא פ"ג ה"ט ע"ש], ט) [גיטין מג.], י) [קדושין יז: וש"נ], כ) [נסמ"ן: לג], ל) [ויקרא יט], מ) ע"כ שיך עוד לדף י:], נ) [מכאן שייך עוד לדף י:], ס) ב"ק לא. מלאתמרי ואתמ מלפניו, ע) [לעיל ט.], פ) נ"מ סמוך ר"ל סמוך לאיש וע' בבה"ז,

תורה אור השלם

1. וְאִישׁ כִּי יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה שִׁכְבַת זָרַע וְהוּא שִׁפְחָה נֶחֱרָפֶת לְאִישׁ וְהָפְדֵה לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חָפְשָׁה לֹא נִתַּן לָהּ בִּקֹּרֶת תִּהְיֶה לֹא יוּמְתוּ כִּי לֹא חָפְשָׁה:
ויקרא יט כ
2. וַתִּקַּח הָאִשָּׁה וַתִּפְרֹשׂ אֶת הַמַּסָּךְ עַל פְּנֵי הַבְּאֵר וַתְּשַׁטֵּח עָלָיו הָרִפּוֹת וְלֹא נוֹדַע דָּבָר:
שמואל ב יז יט
3. אם תִּכְתּוֹשׁ אֶת הָאֱוִיל בַּמְּכָתֵשׁ בְּתוֹךְ הָרִיפּוֹת בַּעֲלֵי לֹא תָסוּר מֵעָלָיו אִוַּלְתּוֹ:
משלי כז כב
4. וַיִּתְּנוּ יָדָם לְהוֹצִיא נְשֵׁיהֶם וַאֲשָׁמִים אֵיל צֹאן עַל אַשְׁמָתָם: עזרא י יט

הגהות הב"ח

(א) במשנה מפוכלות ומה שיור אין לנו אלא שחצייה: (ב) גמ' מפוכלות לנו ומה משוייר: (ג) רש"י ד"ה כל העריות וכו' משוגג היא בע"כ חליה שפחה: (ד) ה"ה לר' ישמעאל וכו' ולאי לא מאורסת היא מיאמדה דהא לא תפסי: (ה) ד"ה ואי בשאר וכו' בעריות דחייב כגומר אלא כדרכה באשה מייב:

מוסף רש"י

גדול הדיינין מקרא. והפלה ה' את מכותך (ב"ק לב:). **והפדה יכול כולה.** אלא פדויה ומאורסה לעבד עברי קרא משמעי וקאמר דלא יומתו ממתם ליתוף, תלמוד לומר לא נפדתה, יכול לא נפדתה. דלא נפדתה כלל ופליגי הכי מיחייב אם אינה פדויה יכול כולה הוא"ל ומיימדה לעבד עברי שמותר בשפחה (גיטין מא:). **בשפחה כנענית.** אלא נפדתה כלל קמשמעי קרא (שם מג.).

שיטה מקובצת

(א) שעשה בה את המזיד כשוגג. פי' שהאיש מביא קרבן בין כשהוא מזיד בין כשהוא שוגג אבל אשה ודאי אם היא שוגגת פטורה [מן המלקות] והאיש מן האשם אלא ר"ל כשהיא מזידה. תוס': (ב) ר' עקיבא ר"י אומר: (ג) ר' אלעזר בן עזריה אמר כל העריות מפורשות שיור: (ד) אין משוייר אין: (ה) בקראי. ס"א בקריאה כדתניא: (ס) אלא במכות הראוין: (ו) אין האשה לוקה אין האיש מביא קרבן. גליון ה"ה נמי אם אין האיש מביא קרבן אין האשה לוקה דלקמן אמרינן כל העריות אחד גדול ואחד קטן קטן פטור וגדול חייב [והכא גדול נמי פטור] מ"ט דאיתקש אלמא סתמא קאמר דאיתה מהן שהוא קטן שניהם פטורים. מתוס' הרא"ש ז"ל: (ז) נכתוב ברישא והביא: (ח) היא והביא הוא את: (ט) תכתוב את האויל: (י) נפדתה אי לא נפדתה יכול כולה ת"ל: (יא) משוייר אין לנו אלא חציה: (יב) כנעני בשלמא לר' ישמעאל הפדה: (יג) מנלן. דהאיל ואמר ר' ישמעאל דאינה נפדית כלל מסתמא איירי קרא שמותרת לו דיותר מותרת לעבדים מישראל אבל לר"ע לא כן כיון דפדויה קצת אינה היתר כל כך לעבד כנעני כמו לעבד ישראל דהאיל והתחיל לפדות במקצת יש עליה קצת דין בת חורין. תוס': (יד) אלא דעבד כנעני הוא מנלן: (טו) כל העריות אחד גדול. גליון תימה דלא תנא הך משנה לעיל בהדי הנך חילוקא דבין שפחה לשאר עריות והדר לתני איזו בחטאת והמזיד בהכרת: (יז) והכא קטן חייב א"ר יהודה ה"ק כל העריות אחד: (יח) אחד נער אות י' ר' נמחק וכצ"ל לקמן: (יט) תיבת נמי נמחק: (כ) ששת גמ"ר נ"ש סימן: (כא) מערה לא מחייב. פרש"י משום דש"ז כתיב וקשה [אא"ה עיין תוס' ד"ה כאין עכ"ה] ור"י פי' משום דהוא אגוס והשתא הוי פי' דבריתא הכי עשו גומר כמערה ומתכוין כלא מתכוין במאי בכדרכה ושלא כדרכה הוי האי דגומר ומתכוין ושלא כדרכה כמערה ונער כישן נמי אית ליה האי דינא וק"ק אמאי לא תני נער כישן עם מילתא דגומר כמערה קודם כדרכה (וניער) ושלא כדרכה. תוס': (כב) עי' בחדושין: (כה) כישן מאי ניהו ואי בשאר עריות קא תנית עשו: (כס) חורין משוייר אין: (כו) ידות מאחריו ואחת מלפניו: (כז) אבר תשמיש הס"ד: (כח) ואינה פדויה והפדה: (כט) תיבת לגמרי נמחק: (ל) והכא קטן חייב: (לא) מה"ד וכאן ישן: (לב) שוגגת או קטנה אין אות ו' נמחק: (לג) דאמרינן לעיל לרבות: (לד) מזידה והכי איתא בת"כ האיש קטן האשה לוקה ואי האשה קטנה האיש פטור: (לה) והאיש הוקש לאשה ולא אשה כו' האיש נמי פטור האשה חייבת תיבת כמו נמחק: (לו) אלא הוי טעמא משום שאנוס הוא:

מגג א מיי' פ"ט מהל' שגגות הל' ח:
מד ב מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הל' יג:
מה ג מיי' פט"ו מהל' סנהדרין הל' יא:
מו ד מיי' שם פי"ז הל' כ:
מז ה מיי' פ"ט מהל' שגגות הל' ב
כ ופ"ג מהל' איסורי ביאה הל' יח:
מח ו מיי' פ"ט מהלכות שגגות הלכה ח:
מט ז מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הלכה יג:
נ ח מיי' פ"ח מהל' איסורי ביאה הל"א [והל' יח]:
נא ט מיי' שם הל' יג:
נב י כ מיי' פ"ג שם הל' טו:

רבינו גרשום

הרביעי שהוא תוך מלאות של שליש לא חשיב כלום ולטעמיה דר' יהודה האשה שהפילה וולדות הרבה. בב' ולדות מיירי בלבד: ולד ראשון גורם. הוי עיקר לידה: פשיטא דהכי איתא. דבהכי פליגי ומאי קמ"ל כשתמצא: משום מפלת תאומים איצטריך ליה לאשמועי' דמספקא לן דסד"א במפלת תאומים דבחד זימנא נתעברו והדא ליד' היא אימא מודה ר' יהודה לדבנן דהכא מולד שני מנין קמ"ל כשתמצא דלעולם קסבר ר' יהודה דמולד ראשון מנין: (ג)בטומאה וטהרה. לענין ימי טומאה וימי טהרה מאי קא חשיב ר' יהודה ולד שני: דכיון דלא יצא שעה הראויה להקריב קרבן של ראשון קודם שהפילה שני אלא בתוך מלאות הפילתו: ומפסקי ימי טומאה דשני ימי טהרה של ראשון וכששלמו ימי טומאה של שני ממלא ימי טהרה דראשון ומוסיף ליה ימי טהרה כנגד אותן ימי טומאה של שני שהיו בימי טהרה דראשון ואחר כך הדר מני ימי טהרה לשני והיינו קולא שהראשון אינו מאבד כלום מימי טהרה אע"פ שהיו ימי טומאה של שני בתוכם: או דילמא לר' יהודה חומרא הוא דאית ליה. שהוא מחמיר יותר מרבנן דלרבנן אינה מביאה קרבן לעולם אלא על האחרון ולר' יהודה מביאה על הראשון ועל השלישי וכיון שמחמיר גבי קרבן מחמיר נמי לענין טומאה וטהרה דאין פורעין לראשון ימי טהרה כנגד ימי הטומאה דשני אלא ימי טומאה דשני לא מפסקי אלא עולין בחשבון ימי טהרה דראשון דאמרינן לענין טומאה ולד שני כמאן דליתי' דמי: יולדת שוחטין את פסחה וזורקין דמו בשבילה ביום מ' לזכר וביום פ' לנקבה וקשה לר' לא משתכח היכא הוי ג)האי וק"ל ביום מ' לזכר וביום פ' לנקבה היכי שוחטין עלה עד כאן טמאה היא לענין קרבן דעדיין לא יצאת שעה שראויה להביא בה קרבן שאינה מביאה קרבן עד יום מ"א או עד יום פ"א; ואמר רב חסדא הא. מתניתא תניא כלומר הא ברייתא דשוחטין עליה ביום מ' מתרצתא היא והכי הויא כגון דילדה תאומים בב' ימים והאי דקתני ביום ארבעים לזכר ביום מ' לזכר שני דהוא יום מ"א לזכר ראשון ויום פ"א לנקבה ראשונית ור' יהודה היא דאמר ולד שני כמאן דליתיה דמי וכבר הוי יום מ"א הלכך שוחטין עליה דאי אמרת בטומאה סבירא ליה לר' יהודה כו': לאורתא נמי. ליל פ"א שהוא פסח לא מצי אכלה דאע"ג דלמחר מתיא קרבן לילה מחוסר זמן להקרבה הוא ומחוסרת כפורים היא אלא לאו ש"מ כו': לעולם. סבירא ליה לר' יהודה דמי דאיתקש אלמא כמאן דאיתיה דמי [ודקשיא לך] אמאי שוחטין עליה דכי תניא ההיא דשוחטין עליה בפסח הבא בטומאה דרוב צבור טמאי מתים היו ועשוהו בטומאה והואיל ובא בטומאה מצי אכלה מיניה: ומי אכלה ותתן. לא יאכלו ממנו זבין וזבות נידות יולדות דאינו נאכל בטומאה אלא לציבור טמאי מתים בלבד: האי דקתני לא יאכלו הימנו זבין וזבות נדות ויולדות דלא אכלי בימי טומאה בדלא שבעיתן לא שבלו וכי קתני דשוחטין עליה ביום מ' משום דכבר טבלה: אי הכי. דטבילה גורמת משמיני דילה כשטבלה בו חזיא למשחט עליה ואמאי נקט יום מ' משום דכבר טבלה לזכר לא משמיני ועד מ' לא חזיא למשחט עליה דקסבר טבול יום דוב כזב גמור דמי דלא מצי למישחט עליה עד העריב שמש הכא נמי טבול יום דיולדת כיולדת דמיא משמיני ועד יום מ' הוי כיומא אריכא והיינו טבול יום ארוך דאמר במס' נדה. ולא חשיב לה הערב שמש עד יום מ' לערב: אי הכי ביום מ' נמי לא חזיא למיכל לאורתא דהא מחסרא כפרה: לאיי ביום מ' חזיא. לאורתא דקסבר מחוסר כפורים (דכזב) [דזב] לא כזב דמי ומצי שחיט עליה אף מחוסר כפורים דיולדת נמי: ולרבא דאמר. במסכת זבחים מחוסר כפורים דזב כזב דמי היכי מתרץ לה ביום מ' לזכר: רבא מתרץ לה. שוחטין עליה ביום מ' ליצירת זכר כלומר אם מיום שטבלה ונתעברה והפילה ליום מ' שיש לחוש ליצירת זכר שאם היתה מפלת למחר ליום מ"א ואם היה זכר היתה צורתו ניכרת כר' ישמעאל דאמר דזכר נגמרת ליום מ"א ונקבה לפ"א ועכשיו כיון שהפילה יום אחד קודם גמר הצורה לא חשיב ולד הילכך שוחטין עליה כשהפילה ביום מ' ליצירת זכר או ביום פ' ליצירת נקבה: סוף סוף. אמאי שוחטין עליה בשהפילה ביום מ' תיפוק לי דאין שוחטין בטומאה משום נדה דכל יולדת נדה היא: בלידה יבשתא. שלא היה בה דם כלל: אי הכי דליכא דם פשיטא דשוחטין: מהו דתימא אי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם. וראתה דם ואיבדתו: קמ"ל דאפשר לפתיחת הקבר בלא דם: יכול בין רצופין. (כולן) כולן ששים בלא הפסק והוא חומרא דהיינו כגון שילדה נקבה וחזרה והפילה בתוך ימי טהרה של ראשון. אי אמרינן ששים בעינן רצופין עליך ימי טומאה של שני בחשבון הששים ונפחתו בימי טהרה של ראשון; או יכול ששים בין מפורדים היינו לקולא כלומר שמפסיקין ימי טומאה דשני ואינה מפסדת כלום מימי טהרה: ת"ל יום

ג) ע"כ שיך לדף ט ע"ב. ד) תיבות אלו הם משולגי הגמ' ול"ע.

יא: ארבעה מחוסרי כפרה פרק שני כריתות

הכי קתני עשו כו'. והכי פירוש דבריית[א] עשו גומר כמערה ומתכוון כשאינו מתכוון ואפי' דינא הוי בכדרכה ושלא כדרכה כדמפרש [ז] הש"ס ומכל מקום קנא קשה אמאי לא תנא ניעור [ח] כיון בהדייהו ותנא ליה בתרייה בכדרכה ושלא כדרכה [ט]: **נמצא** מתכוון כו'. קשה אמאי האריך הש"ס בגיסייה דהאי לאו פירוש דבריית[א] [י] הוא לכבר אסיקנא ליה שפיר:

כשאין מתכוון דעריות. [י] פירש הקונטרס כגון שאשתו ואחותו במטה וכסבור לבא על אשתו ונמצא אחותו דפטור ממלקות ומייב חטאת הואיל והנהנה דמתעסק הוא וקשה שהרי בשפחה נמי מייב חטאת [כ] בכי האי גוונא [כא] שהרי מביאין על הזדון כשוגג וא"כ מאי קאמר נמצא מתכוון בשפחה כשאין מתכוון לעריות בכה"ג שוו תרווייהו [כב] לכך יש לומר כשאין מתכוון לעריות כגון נפל מן הגג ונתקע דפטור לגמרי דאתוס הוא:

הדרן עלך ארבעה מחוסרי כפרה

אמרו לו. יגעד אומר [כג] לו אכל כו'. [כד] ל"ל דמיירי שהעידוהו שנים בנת אחת דאי בזה אחר זה הא [ו] כ"מ שהאמינה תורה עד אחד הרי כאן שנים [מ] וכיון שנתקבל עדותו תו לא קפדינן בעדות השני שאומר לא אכל וכ"ל דמיירי שהאיש שמעידין בו שותק [כה] דאי אמר איני יודע פטור כדנפקא בגמרא [נ] או הודע אליו כו' ומסיק דמיירי בעד אחד שאינו יכול לחייבו קרבן וע"כ מיירי [מ] שאותו שהעיד עליו אומר איני יודע דאי אמר לא אכלתי פשיטא דעד אחד לא מהימן דכתיב (דברים יט) לא יקום עד אחד באיש דנראה שאין עד אחד קם רק לשבועה:

ואשה אומרת לא אכל. [מ] מכאן משמע דאשה מהימנא טפי מגזלן שהרי גבי גזלן משמע דלא אמרי' שתיקה כהודאה כדאמרינן [מא] (קדושין דף סו.) אי מהימנא לך דלא גזלנא הוא זיל אפקה [מב] ואע"ג דשתקה אלמא לא אמרינן שתיקה כהודאה דמיל ועובדא הוא [מג] הוא שמיא דהוה מסדר מתניתא קמי [מד] דרב ששת כו' אמר מר גברא ואמר שאשתו זינתה וקא אמר אי מהימנא לך דלא גזלנא הוא זיל אפקה והכא אי שתיק מהימנא סאסה: **עד** אומר אכל והוא אומר **לא אכלתי פטור.** והוא הדין אם אמר אי יודע כמו שפירשתי: **שאם** אכל **כחצי זית וחזר ואכל כחצי זית ממין אחר חייב משני מינין פטור.** [נ] ות"ת והא אמרינן בפ' קדשי מזבח (מעילה יז:) ספיגול והנותר אין מצטרפין וקא אמר בגמרא לא שנו אלא [נא] לטומאת הים אבל לאכילה מצטרפין וי"ל דהתם [נב] לענין מלקות אי נמי לענין שאם יפלו לקדירה אחת מצטרפין לתת טעם דהא שם אחד הוא לדיבא אלא חד נאו אתרוייהו אבל הכא מיירי לדין חיוב קרבן: **אימא** מציעתא עד אומר אכל והוא אומר לא אכלתי כו'. והוא הדין דמאי מייתי מריש[א] עד אומר אכל ועד אומר לא אכל ומביא אשם תלוי טעמא דאמר עד אחד לא אכל הא נאו הכי חייב חטאת דשתיקה כהודאה דמיל דע"כ מיירי דשתק דאי אי יודע כמו שפירשתי:

[מ] **אלא** דקא מכחיש להו ומני ר"מ היא. דליכא למימר דמיירי כשאמר אי יודע דפשיטא דחייב דאיי יודע גבי תרי עדים הוא כשתיקה: אלא

תוספות דבר זה מחלוקת ר"מ ורבנן. תימה למאי איצטריך למיסתמיה בריש[א] אי דליהוי סתם ואחר כך מחלוקת פשיטא דיחיד וכיון הלכה כרבים: **מכלל** דרישא ברשות ב"ד ועד אחד. דנשבי עדים אין לריך לשון ג"ד:

א) א מיי' פ"ג מהל' שגגות הלכה כ: ב) ב מיי' שם פ"ח הלכה ג: ג) ג ד מיי' שם פ"ג הלכה ח: ד) ה מיי' שם פ"ו הלכה ח: ה) ו מיי' שם הל' ו ח: ו) ז מיי' שם הלכה ח: ז) ח מיי' שם הלכה ז: ח) ט מיי' פ"י מהל' גירושין הלכה ה טוש"ע אה"ע סי' י סעיף ט:

תורה אור השלם

1. וְאִישׁ כִּי יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה שִׁכְבַת זָרַע וְהוּא שִׁפְחָה נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ וְהָפְדֵּה לֹא נִפְדֶּתָה אוֹ חָפֻשָּׁה לֹא נִתַּן לָהּ בִּקֹּרֶת תִּהְיֶה לֹא יוּמָתוּ כִּי לֹא חָפֻשָּׁה:
ויקרא יט כ

2. אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ שְׂעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נְקֵבָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא:
ויקרא ד כח

מוסף רש"י

איסמייה. אמיר בריית[א] זו מגילתא (ב"מ כז.). **כשאין** מתכוון. לאה תוס' לאן בשם רש"י.

הדרן עלך ארבעה מחוסרי כפרה.

עד אומר אכל. אלכלת תלב בשוגג וחייב אחת קרבן (קדושין סה:). **שנים אומרים אכל.** אלב בשוג (ב"מ ג.). **מזיד הייתי.** הרי זה נאמן לפטור עצמו מקרבן, לאין עדים אלא לחכמיהו בחא, הילכך אי אמר נמי לא אכלתי נאמן (יבמות פז:) דמה לו לשקר (ב"מ ג.). **תצא מזה ומזה.** כאלר אשת איש זומתה, הא לאו אשתו יכול היה, ואע"ג דסימנוהו רבנן לעד אחד בשאם משום עיגונא, טעמא מאי משום דהיא נופא דייקא עד דידעה בקונטרא ומיגאפא, והא דלא דייקא קנסי לה (יבמות פז:).

שיטה מקובצת

[א] איבעי לך למיתני: [ב] מתכוין בשלא כדרכה בשפחה דלא מחייב כשאין מתכוין כדרכה דפטור דשכבת זרע כתיב נער שלא כדרכה בשפחה דלא מחייב כישן בכדרכה דפטור מאי טעמא: [ג] דעריות נער תיבת נמצא דאות ד' ו' נמתק: [ד] עד אומר אכל ועד אומר לא אכל ע"כ בדשתק איירי דאי בדקמכחיש ליה פטור לגמרי ואפ"ה כי ליכא אחר חייב וכ"ש הרי. תוס' אחרות. [ה] שנים אומרים אכל והוא אומר לא אכלתי פטור. בקצת ס"י לא כתוב פטור אלא ר"מ מחייב וכן עיקר דגירסא דפטור לא יתכן רק לאיכא דאמרי אבל לליטנא קמא מפרש תלמודא הא קמ"ל כו' אי אפשר לפרש אותו וכן משמע ברש"י ז"ל שאינו גורס פטור כנ"ל [הוא דברי הגאון ר' בצלאל אשכנזי]: [ו] לו ס"א אף זה אם כו': [ז] זית בהעלם תיבת אחר נמתק: [ח] אלא דקא מכחיש להו ומני ר"מ. וליכא למימר דאמר איני יודע דפשוט דגבי שנים איני יודע כשתיקה. תו' אחרות: [ט] לו חד נמי אמרו קרי: [י] ב"ד ועי"פ עדים מכלל ברישא ברשות ב"ד ועד אחד: [יא] ש"מ דקתני עד: [יב] ליה דחייב: [יג] במאי עסקינן. אלימא בתרי ולא שיודיעוהו אחרים היינו כשמכחישן קרא בעי ואי אמר איני יודע פשיטא דנאמנין. תוס' אחרות: [יד] בתרי תרי ראין אות ן' נמתק: [טו] כדרכה בדרכה: [טז] לו לשקר: [יז] כדמפרש תלמודא. גליון פר' דקאי אמערה ואמתכוין ואגיגר כישן דכדרכה ושלא כדרכה לא הוי אלא פי' דאחריני: [יח] כישן. ס"א עם קמייתא דגומר כמערה קודם כדרכה ושלא כדרכה: [יט] כדרכה. גליון הכי קתני עשו גומר שלא כדרכה כו' וה"פ דבריית[א] עשו גומר ומתכוין כשלא כדרכה דפטור כמערה ואין מתכוין כדרכה וכן הפי' בנער וישן ותימה למה כתב כדרכה כשלא כדרכה באמצע הוי ליה למתכביה לבסוף בתר נער כישן וגם היה ראוי לשנות שלא כדרכה כבדרכה אלא דתנא כסדר דאינך הראוי להתחייב שנה תחלה. תוס' הרא"ש: [כ] דבריית[א]. גליון נמצא מתכוין ומערה בשפחה דפטור כשאין מתכוין בכל העריות ישן כדרכה כישן דעריות נמצא נער בשלא כדרכה כישן דכל העריות ואריכות לשון זה בא לפרש דבמערה ושלא כדרכה דוקא יש חילוק בין שפחה לשאר עריות אבל באין מתכוין כגון שנפל מן הגג ונתקע ובישן אין חילוק. הרא"ש ז"ל: [כא] גונא אם מתכוין לאשתו ונמצא שפחה שהרי: [כב] תרוייהו לכך י"ל בשאין מתכוין דעריות כגון נפל מן הגג ונתקע דפטור לגמרי אף מחטאת דאנוס הוא: [כג] אמרו לו אכלת חלב בגמרא מפרש אי מיירי בעד אחד או בשנים ואיהו מאי קאמר: [כד] אומר אכל תיבת לו נמחק: [כה] שותק ס"א דשתיקה כהודאה דמיא דאי הוי מכחיש ליה אי אמר אפי' אמר כו' וכן משמע בהאשה רבה: [כו] אכל הא לא הויא אותה שאמרה לא אכל הוי מחייב על אותה שאמרה שאכל ובשתיקתו מכאן: [כז] כדאמרי' בפ' האומר: [כח] אפקה משמע הא אי הוי גזלן לא הוה אמר זיל אפקה ואע"ג דסבר דשתק אלמא: [כט] הוה בההוא: [ל] פטור אפיגול ונותר נמי קאי וא"ת: [לא] אלא בטומאת ידים: [לב] דתהם מיירי לענין:

[לג] ע"כ שייך לדף י' ע"ב. [לד] אולי ל"ל נגי קרבן דלא כתיב רק קרבן אחד לשניהם תשיב להו בתחלה

חייב כגומר שלא כדרכה [טז] חייב כבכדרכה דמשכבי אשה כתיב [ב] (ויקרא יט): **נמצא מתכוין ומערה בשפחה.** שהערה בה בכוונה פטור דהערלה בשפחה פטור [יא] כשאינו מתכוין דעריות. הערלה פלוגתא היא (בסנהדרין בארבע מיתות) [יב] (דף נה:) שיכול למ"ד הערלה זו נשיקה ואיכא למאן דאמר זו הכנסת עטרה:

הדרן עלך ארבעה מחוסרי כפרה

אמרו לו. מפרש בגמרא: **אם הביאוהו כו'.** כגון אם העידו בו שהרג את הנפש: **אם ירצה לומר מזיד הייתי.** אם היה רוצה לפטור עצמו בשקר היה יכול לומר מזיד היה ומזיד פטור: **גמ' ר"מ היא.** דאמר אם הביאוהו שנים כו': **מאי קמשמע לן הא מספיקא שמעינן לה.** דקתני שנים אומרים אכל כו': **הכי קאמר ספיקא דבר זה.** שאינו למעלה אמרו לו אכלת כו' מביא חטאת לא דברי הכל היא אלא מחלוקת ר"מ וחכמים שרבי מאיר אומר אם הביאוהו שנים כו' וחכמים אומרים כו' וספיקא מפרש לרישא: **אילא דאמרי.** הכי פריך הש"ס אמרו משמע חד כו': **מוסרים לחזור לו.** לראשון ועל פי עדים שאמרו לה שנים מת בעליך ולפיכך מותרת לראשון שהרי אנוסה היא שנים אמרו לה דאוסם בישראל שרי: **מלגו דרישא.** דקתני תנא מזה ומזה שנשאת בראשון ב"ד ועד אחד דהוה לה למידק יפה אם מת הראי' דשרייה רבנן לאנסוני על פי עד אחד משום דדייקא ומנסבא דמתוך אומר שהאמרת עליה בספוקה דתנא מזה ומזה הקנא עליה בתמלתה כדאמר במסכת יבמות (דף פח.) ואמטו להכי נשאת על פי עד אחד והיא גופה לא דייקא ואיתסכא דלא מת תנא מזה ומזה כדאמרינן במסכת סוטה (דף ה:) ונטמאה ונטמאה) שני פעמים אחד לבעל ואחד לבועל: **נעולם דלא מלחיש ליה.** ומתניתין הכי קתני אמרו לו [יג] [כו'] בד"ל בשתק אבל מכחישו בגון עד אחר אכל והוא אמר לא אכלתי פטור: **הודע אליו.** משמע מעצמו ולא שיודיעוהו אחרים:

איפכא איבעי [א] ליה למיתני א"ל איסמייה א"ל לא הכי קתני עשו גומר שלא כדרכה בשפחה חרופה דלא מיחייבי כמערה כדרכה [1] דשכבת זרע כתיב מתכוין [ב] שלא כדרכה בשפחה דפטורין כאינו מתכוין דשכבת זרע כתיב ניעור שלא כדרכה בשפחה דפטורין כישן מ"ט דשכבת זרע כתיב נמצא מתכוין והמערה בשפחה כשאין מתכוין בכל עריות ישן כדרכה כישן דעריות [ג] נמצא ניעור שלא כדרכה בשפחה כישן דכל עריות:

הדרן עלך ארבעה מחוסרי כפרה

אמרו [א] לו אכלת חלב מביא חטאת [ד] [ב] עד אומר אכל ועד אומר לא אכל אשה אומרת אכל ואשה אומרת לא אכל מביא אשם תלוי [ג] עד [ד] אומר אכל והוא אומר לא אכלתי פטור [ה] [ו] שנים אומרים אכל והוא אומר לא אכלתי רבי מאיר מחייב [ז] א"ר מאיר אם הביאוהו שנים לידי מיתה חמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל אמרו לו [ח] דמה אם ירצה לומר מזיד הייתי [ט] פטור [י] [יא] אכל חלב וחלב בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת [יב] אכל חלב ודם ופיגול ונותר בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת זה חומר במינין הרבה ממין אחד וחומר במין אחד ממינין הרבה שאם [יג] אכל כחצי זית וחזר ואכל כחצי זית [יד] אחר בהעלם אחת ממין אחד חייב [טו] משני מינין פטור: **גמ'** קתני אמרו לו אכלת חלב מביא חטאת אמרו כמה הויין תרין והוא מה אמר להון אלימא דשתיק ולא קמכחיש להו אלא [טז] שתיקה דתרין הוא דמביא חטאת על שתיקה דחד לא אימא מציעתא עד אומר אכל והוא אומר לא אכלתי [יז] טעמא דמכחיש ליה אבל שתיק מיחייב וכ"ש תרי [יח] אלא דקמכחיש להו מני ר"מ היא דאמר הכחשה דבי תרי לאו הכחשה היא אבל לרבנן פטור ומאי קמשמע לן מספיקא שמעת מינה [יט] הא קמשמע לן דבר זה מחלוקת ר"מ ורבנן והוא דקמכחיש להו איכא דאמרי אמרו לו [כ] נמי חד קרי ליה דתנן [כא] האשה [כב] שהלך בעלה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעליך ונישאת ואח"כ בא בעלה תצא מזה ומזה דקי"ל דאפילו בחד ממאי מדקתני סיפא נישאת שלא ברשות מותרת לחזור לו מאי שלא ברשות שלא ברשות בית דין [כג] (ועד אחד) מכלל דרישא ברשות ב"ד ובעד אחד אלמא גבי עד אחד קתני אמרו והכא נמי דקתני אמרו לו משמע אפילו עד אחד והוא מאי קאמר אלימא דקא מכחיש ליה מי מייתי והא קתני מציעתא עד אחד אומר אכל והוא אומר לא אכלתי פטור אלא דשתיק ממציעתא שמע מינה [כד] עד אחד אומר כו' טעמא דקא מכחיש ליה אבל שתק מישתק חייב לעולם דלא מכחיש ליה והכי קתני אמרו לו אכלת חלב מביא חטאת במה דברים אמורים דשתיק אבל מכחיש ליה פטור ומדאורייתא מנלן דלא מכחיש ליה [כה] חייב דת"ר [2] או הודע אליו חטאתו [כו] ולא שיודיעוהו אחרים יכול אפילו אין מכחישין תלמוד לומר או הודע אליו מכל מקום [כז] במאי עסקינן אלימא [כח] בתרין תרין ואין מכחישין קרא בעי אלא

---

[1] ועוד ד' ימים משלימין לה מפני ז' ימי טומאה דלידה זכר שהפסיקום והיינו מפוזרין (דאינין) [דאינן] מפסיקין ימי טהרה (דאינן אין): יכול מפוזרין. דמפסקי והא מיירי כגון שילדה תאומים זה ביום ראשון ואחד ביום שני שסוף ימי טומאה דשני נכנס ביום טהרה דראשון וקא בעי אי משלימין אותו יום טהרה דראשון שטימאו השני אי לא וקאמר ת"ל יום דכולן רצופין וש"מ חזמרא את ליה לר' יהודה דרצופין: [1] ועוד ת"ש ששת ימים והא מיירי כגון דילדה נקבה ואח"כ הפילה באותן ששת ימי טהרה שיתרין על ששים ונטמאו אותן ששת ימי טהרה וקא בעי יכול אותן ששת ימים אי בעינן להו רצופין עם ששים ומפסידתן שנטמאו או מפוזרין דמשלימין אותן לאחר ימי טומאה דשני ת"ל ששים מה ששים כולן רצופין דכתיב בהו יום אף ששה נמי: מני אילימא רבנן כו': אלו מביאין קרבן עולה ויורד כו' ועל טומאת מקדש וקדשיו. הכא קתני גבי קרבן קא חשיב לטומאה מקדש וקדשיו בחדא אבל בפירקין קמא גבי כרת קא חשיב להו בתרתי דבתרוייהו כתב בהו כרת והכא גבי קדשים [2] אמאי חשיב להו בחדא דהכי אמרינן התם במסכת שבועות הזהיר וענש על הטומאה וחייב קרבן על הטומאה דכתיב ונפש כי תגע בכל טמא בטומאת אדם כו' מה כשהזהיר וענש לא ענש אלא על טומאת מקדש וקדשיו דכתיב בכל קדש לא תגע וכתב בהו כרת אף חייב קרבן אלא על

---

[1] ב"מ ג. [2] ב"מ ג.

---

[1] ב"מ ג. [2] ב"מ ג.

---

[1] ב"מ ג.

---

[1] ב"מ ג.

[1

אדם נאמן על עצמו. דבריה שיש בהם כפרה לא מיממע לאיתויי חטאת להתכפר נגד קונו: **מיגו דאי בעי כו'.** אם היה רוצה לשקר יכול לומר מזיד הייתי ומה שאמרתי לא אכלתי שוגג אלא מזיד: **לעומאה.** כגון אמרו לו נטומאת ומיד באת למקדש (א) **טומאה ישנה.** אתמול טומאת היום ונכנסת: **טומאה חדשה.** ליכא משום מיגו דטבילה ליכא למימר דהאמרו לו בשעת טומאה נכנסת ואי נמי טבלת לא הערבת שמש וטבול יום הנכנס למקדש בשוגג חייב חטאת דאמר במנחות בהקומץ רבה (דף כו:) מחוסר כיפורים שנכנס למקדש חייב חטאת ואין נריך לומר טבול יום וליכא למימר נמי (ב) **מזיד** (ג) **דבעי' לתיתרץ דיבוריה ואי הוה אמר להו לא נכנסתי הוה מתרץ דיבוריה לא נכנסתי שוגג אלא מזיד אבל כיון דאמר להו לא נטומאתי כי אמר נמי לא נטומאתי שוגג אלא מזיד לא מיפטר מקרבן דטומאה לא איכפת לן אי שוגג אי מזיד (ד) הוה דביאת מקדש הואי שוגג: **נטמאת.** ובאת למקדש: **פטור.** דאמר נקמן והתודה מודה בדבר חייב שאינו מודה בדבר פטור דאי הוה אמר להו לא נכנסתי הוה מימתרץ דיבוריה לא וכו' ובביאת מקדש הואי הס"ד (ו) ד"ח אי סבר דבבי וכו' למה לי הס"ד ואמ"כ מ"ש לא אכלתי אלא: (ז) ד"ה אבל וכו' ומו לא מידע. כ"ב עיין זה בפ"ז דף כ"ג והכוויות דף ט' ע"ב וכמה מקומות: (ח) ד"ה אמר רבינא וכו' לא עמדתי בטומאה לא קא מכחיש להו למיפטר מקרבן אלא מאכילה דאית בה קרבן: (ט) ד"ה נ"מ מדיש וכו' לא מודו ליה בטומאה ולא יגע בטהרות הס"ד ואמ"כ מ"ש ומאי עסקינן וכו' דאיכא איכא למימר הכי אבל בטומאה: (י) תוס' ד"ה לו דאמת וכו' ואי"כ לא מסיימא ליה במקום עדים מכח מגו דאמרינן וכו' נבי הכא דהבא: (כ) **בא"ד** דנאמן הכא משום דמיממרין: (ל) ד"ה ומודים וכו' דאפילו לרבי יהודה לא וכו':

הגהות הב"ח

(א) גמ' מיגו היא כי פטרי ליה רבנן: (ב) שם בעומם טעמייהו דרבנן: (ג) שם מהו דתימא לא אכלתי אלא: (ד) שם והתודה מודה בדבר חייב אינו מודה בדבר פטור: (ה) רש"י ד"ה טומאה חדשה וכו' וליכא למימר נמי מגו דאי בעי דלתריץ דיבוריה לא נטמאתי שוגג דאלא מזיד נטמאתי ובאתי למקדש שפטור כדאמר לקמן והתודה מודה בדבר חייב שאינו מודה בדבר פטור דאי הוה אמר להו לא נכנסתי הוה מימתרץ דיבוריה לא וכו' ובביאת מקדש הואי הס"ד (ו) ד"ה אמר רבינא וכו' לא עמדתי בטומאה לא קא מכחיש אלא מאכילה דאית בה קרבן: (ז) ד"ה נ"מ מדיש וכו' לא מודו ליה בטומאה ולא יגע בטהרות הס"ד ואמ"כ מ"ש ומאי עסקינן וכו' לאיסור איכא למימר הכי אבל בטומאה: (ח) תוס' ד"ה לו דאמת וכו' ואי"כ לא מסיימא ליה במקום עדים מכח מגו דאמרינן וכו' נבי הכא דהבא: (ט) **בא"ד** דנאמן הכא משום דמיממרין: (י) ד"ה ומודים וכו' דאפילו לרבי יהודה לא וכו':

רבינו גרשום

טומאת מקדש וקדשיו: יולדת ומצורע מביאין בדלות ועשירות דהכי אשכחן בהו. שמיעת קול וכו' מביא אם בדלי דלות. היינו עשירית האיפה דכתיב בהן. מצורע מביא בדלות: דאידך בריישא לאו דוקא וההיא בריישא הוא דוקא ואפילו הכי אמר לי ר' מצורע מביא בדלות דמביא ב' פרידין כשהוא עני תחת ב' כבשים. והנך שתי ציפרין דלעיל טהורות דקא מייתי נמי עשיר הנהו לאו לכפרה אתו אלא לגרום לו שהרה: יולדת מביאה אחת תחת אחת. בעניותה ומאי היא פרידה דעוף תחת כבש דבעשירותה מביאה כבש לעולה ובן יונה או תור לחטאת. ואם לא תמצא ידה די שה ולקחה שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת. ומצורע מביא ב' פרידין תחת ב' כבשים שמביא בעשירותו אחד לעולה ואחד לחטאת וכבש אחד בלבד לאשם דמצורע מביא חטאת ועולה ואשם: שמיעת קול וכו' מביאין שני פרידין תחת כבשה אחת. כדכתיב בהו: מדאמר רחמנא איל אשם. מעילות בערכך כסף שקלים בשקל הקדש לאשם ואיל היינו בן שתי שנים מכלל דכבש בן שנה בסלע: ומדכתיב בילודת הביא כבש בן שנתו דהיינו בסלע ובעניותה מביאה קינין ותנן בפרקין דלעיל (ל) עמדו קנין על שתי נשים בו ביום ברבעתים בחצי דינר היינו של אשה אחת ברובע דינר: ומדחס רחמנא עליה דדלות למיהוי חד מי"ו דעשירות. דרובע דינר דעמד בו קן אשה אחת (וכל קן דעלמא) זהו י"ו בסלע דסלע הוי ד' דינרין. הכי נמי חס רחמנא עליה דדלי דלות עשירית האיפה למיהוי חד מי"ו בדלות ברובע דינר: וכמה פרוטי יש ברובע דינר מ"ח. כיצד שש מעה כסף דינר ורובע דינר מעה וחצי ומעה ב' פונדיונין היינו מעה וחצי ג' פונדיונין ופונדיון ב' איסרין היינו רובע דינר ו' איסרין ופרוטה אחד משמונה באיסר נמצא ברובע דינר מ"ח פרוטות חד מי"ו בהן היינו ג' פרוטות דיש בהן ג' פעמים י"ו פרוטות ואמאי קתני מיכן את למד לעשירית האיפה בפרוטה ג' פרוטות הוי: תנא דקתני עשירית האיפה בפרוטה מיולדת יליף דמתיא בדלות פרידה אחת לעולה תחת כבש של סלע ופרידה אחת היינו חצי קן שקנו בחצי רובע דינר דהיינו חד מתלתין ותרין דסלע דכבש וקן דלות שלם הוי חד מי"ו בעשירות כדאמרן: אלא מחצי קן יליף מפרידה

אלא לאו בחד (ח) וקתני כי אין מכחיש מהימן ש"מ. אבל אי מכחיש לא מהימן ור"ל ע"כ שאמר איני יודע אי אמר בהדיא לא אכלתי פשיטא דפטור דעד אחד אינו אלא שוגג אלא מזיד: **או** דלמא טעמייהו דרבנן משום מיגו דאי בעי אמר מזיד הייתי וכו'. משמע לפוס דיסטא שהוא נאמן מטעם מיגו שיכול לומר מזיד (אני) (ט) הייתי וקשה שהרי מיגו במקום עדים הוא דים עדים שאכל והוא אמר לא אכלתי וא"כ (י) מהימנא ליה במקום עדים מכח מיגו ואמרינן בב"מ (דף פא:) מיגו במקום עדים לא אמרינן גבי ההיא דלא תיזיל באורחא דנהר פקוד זיל באורחא דנהר ותו אין זה מיגו דלא משוי אינש נפשיה רשיעא כדאמרינן (יא) (קדושין דף נ.) גבי ההיא הבא מן החלון והביא לו מן הדלוקמא (יב) (והביא לו) אע"פ שאומר בעל הבית לא היה בלבי מזה אלא מזה בעל הבית כו' דדבריה שבבא אינן דברים (יג) והתם מוכח ליה ופריך ולמא למיפטר נפשיה מקרבן קאמר ומשני דא"כ הוה אמר מזיד הייתי ופריך והא לא משוי אינש נפשיה (יא) רשיעא לכך יש לומר דהא דנאמן הכא (כ) דמיתרץ דיבוריה דאיכא למימר הא דאמר לא אכלתי רוצה לומר לא אכלתי שוגג אלא מזיד והכי פירושא מיגו דאי בעי אמר מזיד הייתי פטור השתא נמי מה שאמר לא אכלתי כך רצה לומר והכי מתרצינן מילתיה דבהכי היה דעתו ואף על גב דלא משוי אינש נפשיה רשיעא כדאמר (סנהדרין דף ט:) גבי פלוני רבעני דאינו נאמן משום דאין אדם מסיח עצמו רשע היינו דיפסל נפשיה לא מהימן אבל אי אמר מזיד אלא אי אמר מזיד אלא אי אמר מזיד מהימן (מא) (לאומר מתכוין לעזרה שאינו רוצה להניח מוצין בעזרה וא"ת ומיסייליה אם היה דעתו לכך (מב) וים לומר דאפי' הדר אמר הכי לא אכלתי שוגג אלא מזיד כיון שלא אמר כך באותה שעה מחייב ר"מ והכי איתא בתורת כהנים אומר ר' מאיר אם בתחלה אומר מזיד הייתי שומעין לו אבל אם היה דן עמהם כל היום (מג) שאומר לא אכלתי ולא אמר יותר ואפילו אומר אח"כ לא אכלתי שוגג אלא מזיד חייב וא"ת היאך מחייב ר' מאיר והאמר לא אכלתי ובע"כ לא יביא חטאת כדאמר ר"ק (דף מ.) א] חייבי חטאות אין ממשכנין אותן וי"ל (מד) דהתם מיירי כשאמר אלא נימא ליה בכפרה אבל אי נימא ליה בכפרה אלא שהוא סבור להיות פטור ממשכנין אותו:

(ח) אלא לאו בחד וקתני כי אין (ט) מכחישין מהימן שמע מינה: א"ר מאיר קל וחומר כו': (י) איבעיא להו מ"ט דרבנן (יא) משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש או דלמא משום דאמרינן (יב) מיגו דאי בעי אמר מזיד הייתי פטור כי אמר נמי לא אכלתי מהימן ופטור (יג) ומאי נפקא מינה למיפשט מינה לטומאה דאי אמרת טעמייהו דרבנן משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש (יד) ל"ש טומאה חדשה ול"ש טומאה ישנה ואי אמרת (טו) טעמיהון דרבנן משום דאמר מיגו היא (טז) (יז) פטרי ליה רבנן מטומאה ישנה (יח) אבל מטומאה חדשה מחייב מ"ט טומאה ישנה מיגו דאי בעי אמר טבלתי פטור כי אמר נמי לא נטמאתי דקאמר (יט) לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי אבל טומאה חדשה מחייב מ"ט דכי אמר נמי טבלתי מחייב דאמרו ליה עדים השתא נטמאת (כ) מאי ת"ש (כא) אמר לו עד אחד נטמאת והוא אומר לא נטמאתי פטור יכול אפילו שנים א"ר מאיר ק"ו אם הביאוהו שנים (כב) למיתה חמורה לידי יביאוהו לידי קרבן הקל וחב"א אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש ש"מ טעמייהו דרבנן משום (כג) דאמרי אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש א"ר אמי לעולם (כד) (כה) טעמא דרבנן (כו) משום דאמרינן מיגו והכי קתני מתוך שאם רצה לומר לא (כז) עמדתי בטומאתי פטור הילכך אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש (כח) אי הכי היינו חלב מהו דתימא (כט) אכלתי חלב קמתריץ דבוריה לא אכלתי שוגג אלא מזיד אבל בטומאת והוא אומר לא נטמאתי אימא לא קמתריץ דבוריה (ל) קמ"ל הכא נמי לא עמדתי בטומאתי (לא) אבל טבלתי ת"ש [1] והתודה מודה (לב) בדברים חייב אין מודה בדברים פטור א"ל עד אחד נטמאת והוא אומר לא נטמאתי פטור יכול אפילו שנים (לג) מכחישין א"ר מאיר אם הביאוהו שנים לידי מיתה חמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל ר' יהודה אומר נאמן אדם על עצמו יותר ממאה איש (לד) ומודים חכמים לר"י בחלבין (לה) ובביאת מקדש אבל בטומאה לא מודו ל' במאי עסקינן אילימא בטומאה

נפקא מינה לטומאה. וה"נ מצי למימר נפקא מינה היכא שאמר שלא אכלתי לא שוגג ולא מזיד: (מא) **ומודים** חכמים לר' יהודה בחלבין ובביאת מקדש אבל בטומאה לא מודו דפטור. רש"י פירש שתי לשונות (מב) ור"י פירש שיטה אחרת ומודים חכמים לר' יהודה כו' אבל בטומאה לא מודו ליה כמו נטומאת והוא אמר לא נטמאתי ומפרש הש"ס במאי אילימא בטומאה ישנה מ"ש הכא ומ"ש הכא אלא שמע מינה בטומאה חדשה ומשום הכי לא מודו דלא שייך מיגו וטעמייהו דרבנן משום מיגו ולווקא בחלבים (מג) ובעריות מודו משום דשייך מיגו אבל בטומאה לא מודו דלא שייך מיגו אבל לר' יהודה דטעמא משום אדם נאמן על כו' פטר הכא והכא ומיפשט בעיא דטעמייהו דרבנן דפליגי עליה דר"מ הוי מטעם (מד) מתרץ דיבוריה כדמשמע הכא ואי רבנן דר"מ היינו רבי יהודה טעמיה משום דאדם נאמן על עצמו ודמי לדינא לעולם אימא לך בטומאה ישנה כלומר מהכא לא מוכח מידי דמלינו למימר דאפילו אמר לא נטומאה ישנה וקאמרי רבנן דחייב כגון דקאמרי עדים אכלת קדשים בטומאת הגוף והוא אמר לא נטמאתי פטור (מה) (ו) ר' יהודה לא מהימנא רק מטעם מיגו והא דפליגי הכא בהא דאמר דר"ל ס לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי דאי הוה אמר לא אכלתי מצינן למיתרץ דיבוריה דר"ל לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי תמלה אבל כשאומר לא נטמאתי כבר איתכחים ליה (מו) מיגו קמא בטומאת מגע שאמר לא נטמאתי דמשמע לא שוגג ולא מזיד כיון שלא השיב להם על האכילה כמו שאמרו לו והך סוגיא דהכא קשה להא דפר"ק דנבא מציעא (דף ג:) דקאמר לא תהא חודאת פיו גדולה מהעדאת עדים מק"ו וקאמר ק"ו ומה פיו לפיו שכן מחייבו קרבן תאמר בעדים שאין מחייבין אותו קרבן ומאי פריך הא דפיו מחייבו קרבן

תוספות אם יראה יאמר מזיד הייתי. כלומר לא דמי לעדים המעידים על המיתה שהן גמרו הדברים שהתרו בו ועבר והזיד אבל הני אין גומרין עדותן שלא ידעו אם שוגג היה: **לא** עמדתי בטומאתי. ולר"מ אע"ג דמתרץ דיבוריה לא מהימן דהוי מה לו לשקר במקום עדים והא דאמרינן בכמה דוכתי לב"ע מגו במקום עדים לא אמרינן במקום עדותם אלא בדברים שבין אדם לחבירו כגון אמר לו לשקר אי בעי אמר מיגו כו' אבל אמר [מיגו] במקום עדים לא אמרינן והתם מתרץ דיבוריה דהא דאמר אל אבותי אלא התם הוי עדים גמורים וכן בההוא דאמרינן התומר לא ליתי כאילו אמר לא פרעתי ואינו נאמן במקום שאמרו עדים שלוה ואמאי והא קי"ל המלוה לחבירו בעדים א"ל לפרוע בעדים ואיהו נאמן דומר לא ליתי לומר לא עמדתי בהלוואה אלא פרעתי אלא התם עדים גמרו לעדותן אבל ריב"א אומר דלא מהימנינן ליה במקום עדים להפסיד חבירו אפילו במתרץ דיבוריה אלא דוקא הכא לפוטרו מקרבן שלא יביא חולין לעזרה ובהכי ניחא הכא דאמר לא נטמאתי אבל אם אמר לא אכלתי אבל אמר שומן אכלתי מודו ליה והכי משמע בתוספתא אך קשה לעיל דאמר נ"מ למפשט לטומאה אמאי לא קאמר לאומר שומן אכלתי דבהא לא שייך מיתרץ דיבוריה וכתב גופא המ"ל הנפקותא:

(ח) (נמצ"ל עמדו קנין בו ביום ברבעתים היינו של שתי נשים בחצי דינר של אשה אחת ברובע דינר)

(א) ע' בכה"ג, ב) (מנחות נו) [קדושין סה:], ג) [לא נטמאתי שוגג אלא מזיד רש"ס], ד) ע' בכה"ג (ריטב, ה) [שיך לע"ב], ו) ע' בחלופי גירסאות עוד ג' בדבור זה, ז) [מנחן המשך הל"ל], ח) דלימה, ט) [ע' ריטב תוס' יומות פז: ד"ה ר"מ וכו' וקל"ע], יא) ע' בכה"ג, יב) [לא נטמאתי שוגג אלא מזיד רש"ס], ג) [לא נטמאתי דבכה"ג ריטב, ה) [שיך לע"ב], ו) ע' בחלופי גירסאות עוד ג' בדבור זה, ז) [מנחן המשך הל"ל], ח) דלימה, ט) [ע' ריטב תוס' יומות פז: ד"ה ר"מ וכו' וקל"ע], יא) ע' בכה"ג, יב) [לא נטמאתי שוגג אלא מזיד רש"ס], ג) [לא נטמאתי דבכה"ג ריטב, ה) [שיך לע"ב], ו) ע' בחלופי גירסאות עוד ג' בדבור זה, ז) [מנחן המשך הל"ל], ח) דלימה, ט) [ע' ריטב תוס' יומות פז: ד"ה ר"מ וכו' וקל"ע], יא) ע' בכה"ג, יב) [לא נטמאתי שוגג אלא מזיד רש"ס], ג) [לא נטמאתי דבכה"ג ריטב, ה) [שיך לע"ב], ו) ע' בחלופי גירסאות עוד ג' בדבור זה, ז) [מנחן המשך הל"ל], ח) דלימה, ט) [ע' ריטב תוס' יומות פז: ד"ה ר"מ וכו' וקל"ע],

הגהות הב"ח

(א) גמ' מיגו היא כי פטרי ליה רבנן: (ב) שם בעומם טעמייהו דרבנן: (ג) שם מהו דתימא לא אכלתי אלא: (ד) שם והתודה מודה בדבר חייב אינו מודה בדבר פטור: (ה) רש"י ד"ה טומאה חדשה וכו' וליכא למימר נמי מגו דאי בעי דלתריץ דיבוריה לא נטמאתי שוגג דאלא מזיד נטמאתי ובאתי למקדש שפטור כדאמר לקמן והתודה מודה בדבר חייב שאינו מודה בדבר פטור דאי הוה אמר להו לא נכנסתי הוה מימתרץ דיבוריה לא וכו' ובביאת מקדש הואי הס"ד (ו) ד"ה אמר רבינא וכו' לא עמדתי בטומאה לא קא מכחיש אלא מאכילה דאית בה קרבן: (ז) ד"ה נ"מ מדיש וכו' לא מודו ליה בטומאה ולא יגע בטהרות הס"ד ואמ"כ מ"ש ומאי עסקינן וכו' לאיסור איכא למימר הכי אבל בטומאה: (ח) תוס' ד"ה לו דאמת וכו' ואי"כ לא מסיימא ליה במקום עדים מכח מגו דאמרינן וכו' נבי הכא דהבא: (ט) **בא"ד** דנאמן הכא משום דמיממרין: (ל) ד"ה ומודים וכו' דאפילו לרבי יהודה לא וכו':

רבינו גרשום

טומאת מקדש וקדשיו: יולדת ומצורע מביאין בדלות ועשירות דהכי אשכחן בהו. שמיעת קול וכו' מביא אם בדלי דלות. היינו עשירית האיפה דכתיב בהן. מצורע מביא בדלות: דאידך בריישא לאו דוקא וההיא בריישא הוא דוקא ואפילו הכי אמר לי ר' מצורע מביא בדלות דמביא ב' פרידין כשהוא עני תחת ב' כבשים. והנך שתי ציפרין דלעיל טהורות דקא מייתי נמי עשיר הנהו לאו לכפרה אתו אלא לגרום לו שהרה: יולדת מביאה אחת תחת אחת. בעניותה ומאי היא פרידה דעוף תחת כבש דבעשירותה מביאה כבש לעולה ובן יונה או תור לחטאת. ואם לא תמצא ידה די שה ולקחה שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת. ומצורע מביא ב' פרידין תחת ב' כבשים שמביא בעשירותו אחד לעולה ואחד לחטאת וכבש אחד בלבד לאשם דמצורע מביא חטאת ועולה ואשם: שמיעת קול וכו' מביאין שני פרידין תחת כבשה אחת. כדכתיב בהו: מדאמר רחמנא איל אשם. מעילות בערכך כסף שקלים בשקל הקדש לאשם ואיל היינו בן שתי שנים מכלל דכבש בן שנה בסלע: ומדכתיב בילודת הביא כבש בן שנתו דהיינו בסלע ובעניותה מביאה קינין ותנן בפרקין דלעיל (ל) עמדו קנין על שתי נשים בו ביום ברבעתים בחצי דינר היינו של אשה אחת ברובע דינר: ומדחס רחמנא עליה דדלות למיהוי חד מי"ו דעשירות. דרובע דינר דעמד בו קן אשה אחת (וכל קן דעלמא) זהו י"ו בסלע דסלע הוי ד' דינרין. הכי נמי חס רחמנא עליה דדלי דלות עשירית האיפה למיהוי חד מי"ו בדלות ברובע דינר: וכמה פרוטי יש ברובע דינר מ"ח. כיצד שש מעה כסף דינר ורובע דינר מעה וחצי ומעה ב' פונדיונין היינו מעה וחצי ג' פונדיונין ופונדיון ב' איסרין היינו רובע דינר ו' איסרין ופרוטה אחד משמונה באיסר נמצא ברובע דינר מ"ח פרוטות חד מי"ו בהן היינו ג' פרוטות דיש בהן ג' פעמים י"ו פרוטות ואמאי קתני מיכן את למד לעשירית האיפה בפרוטה ג' פרוטות הוי: תנא דקתני עשירית האיפה בפרוטה מיולדת יליף דמתיא בדלות פרידה אחת לעולה תחת כבש של סלע ופרידה אחת היינו חצי קן שקנו בחצי רובע דינר דהיינו חד מתלתין ותרין דסלע דכבש וקן דלות שלם הוי חד מי"ו בעשירות כדאמרן: אלא מחצי קן יליף מפרידה

עין משפט נר מצוה

ט א מיי' פ"ג מהל' שגגות הלכה ח:
י ב ג מיי' שם פי"א הלכה ח:

תורה אור השלם

1. וְהָיָה כִּי יֵאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ: ויקרא ה ה

הגהות מהר"י לנדא

(א) תוס' ד"ה לו דלמא כו' כלומר חייבי חטאות אין ממשכנין אותן. כ"כ עי' בתוס' ר"פ ו' ע"א ד"ה יקריבנו:

שיטה מקובצת

(א) אלא לאו בחד. ולא שיודיעוהו היינו כי נמי אין מכחישו אלא אומר איני יודע. תוס' אחרות: (ב) אין מכחישו מהימן: (ג) ע' בהדרשין: (ד) משום דאדם נאמן על עצמו במידי דכפרה. תוס' אחרות: (ה) ע' בהדרשין: (ו) איש אפילו טומאה נמי אדם נאמן על עצמו דלא שנא: (ז) ואי אמרת טעמייהו דרבנן: (ח) היא כי פטרי: (ט) (י) (יא) ע' בהדרשין: (יב) לידי מיתה חמורה אות ל' נמחק: (יג) משום דאדם נאמן תיכת דאמרי נמחק: (יד) לעולם טעמייהו דרבנן משום דאמרינן מיגו ובטומאה ישנה הוא דפליגי והכי קתני: (טו) (טז) ע' בהדרשין: (יז) דיבוריה. ס"ל לאיי ה"נ: (יח) בטומאתי אלא טבלתי תיכת אבל נמחק: (יט) שנים ומכחישן א"ר מאיר ק"ו אם: (כ) ע' בהדרשין: (כא) למקדש והוא אומר לא נטמאתי: (כב) מזיד הייתי בדבני: (כג) מזיד הואיל דביאת מקדש הויא שוגג: (כד) נמנסתי פטור דאדם נאמן ע"י עצמו: (כה) בטומאה שבביאת מקדש כגון היכא דאמרו לו נטמאת ונכנסת למקדש טמא והוא אמר ודאי נכנסתי אך לא נטמאתי: (כו) ע' בהדרשין: (כז) מזיד טומאה ישנה נמי מתרץ דיבוריה אבל גבי לא נטמאתי בטומאה חדשה דליכא למימר לא נטמאתי שוגג לא מודו: (כח) מידי דאהכי מודו ליה בהדשה: (כט) לעולם בטומאה ישנה ואיכא: (ל) הגוף ונתחייבת חטאת. ס"א קרבן טומאה. אות מ' נמחק: (לא) בטומאה וכי הדר תיכת דאי נמחק: (לב) בטומאה שבטבלתי ולא קא מכרין: (לג) תיכת לא נמחק: (לד) להו דמגגיעה דליכא קרבן לא מכחיש להו דאמר לא נטמאתי אלא קא מכרין: (לה) תיכת לא נמחק: (לו) בטומאה שבטבלתי ולא קא מכרין: (לז) תיכת לא נמחק: (לח) דר"ל לא אכלתי בטומאה לא: (לט) דיבורא קמא תיכת מיגו נמחק:

(ח) אלא לאו בחד. הלא שיודיעוהו היינו כי נמי אין מכחישו אלא אומר איני יודע. תוס' אחרות: (ט) אין מכחישו מהימן: (י) ע' בהדרשין: (יא) משום דאדם נאמן על עצמו במידי דכפרה. תוס' אחרות: (יב) ע' בהדרשין: (יג) איש אפילו טומאה נמי אדם נאמן על עצמו דלא שנא: (יד) ואי אמרת טעמייהו דרבנן: (טו) היא כי פטרי: (טז) (יז) ע' בהדרשין: (יח) לידי מיתה חמורה אות ל' נמחק: (יט) משום דאדם נאמן תיכת דאמרי נמחק: (כ) לעולם טעמייהו דרבנן משום דאמרינן מיגו ובטומאה ישנה הוא דפליגי והכי קתני: (כא) (כב) ע' בהדרשין: (כג) דיבוריה. ס"ל לאיי ה"נ: (כד) בטומאתי אלא טבלתי תיכת אבל נמחק: (כה) שנים ומכחישן א"ר מאיר ק"ו אם: (כו) ע' בהדרשין: (כז) למקדש והוא אומר לא נטמאתי: (כח) מזיד הייתי בדבני: (כט) מזיד הואיל דביאת מקדש הויא שוגג: (ל) נמנסתי פטור דאדם נאמן ע"י עצמו: (לא) בטומאה שבביאת מקדש כגון היכא דאמרו לו נטמאת ונכנסת למקדש טמא והוא אמר ודאי נכנסתי אך לא נטמאתי: (לב) ע' בהדרשין: (לג) מזיד טומאה ישנה נמי מתרץ דיבוריה אבל גבי לא נטמאתי בטומאה חדשה דליכא למימר לא נטמאתי שוגג לא מודו: (לד) מידי דאהכי מודו ליה בהדשה: (לה) לעולם בטומאה ישנה ואיכא: (לו) הגוף ונתחייבת חטאת. ס"א קרבן טומאה. אות מ' נמחק: (לז) בטומאה וכי הדר תיכת דאי נמחק: (לח) בטומאה שבטבלתי ולא קא מכרין: (לט) תיכת לא נמחק: (מ) להו דמגגיעה דליכא קרבן לא מכחיש להו דאמר לא נטמאתי אלא קא מכרין: (מא) בטומאה שבטבלתי ולא קא מכרין: (מב) תיכת לא נמחק: (מג) להו דמגגיעה דליכא קרבן לא מכחיש להו ובאיסורא קמא קאי מיהא בטומאת מגע ומש"ה אין נאמן בטומאת הס"ד: (מד) מקדש ס"א רק נגע בטהרות לא מודו ליה: (מה) ע' בהדרשין: (מו) מזיד הייתי (תיכת אני נמחק) וכן פ' רש"י בפ"ק דב"מ: (מז) כדאמרי' בפ' האיש מקדש גבי הבא ותיכת ההיא נמחק: (מח) תיכת והביא לו ל"ש: (מט) אתיכת והתם ואתיכת ליה גרשם קו: (מא) אתיכת רשיעא גרשם עליו קו: (מב) מהימן דאדרבה תיכת דאומר ל"ש: (מג) ע' בהדרשין: (מד) היום כלומר שאמר לא אות ו' נמחק: (מה) מזיד. גליון אלא דיניהא למצוא נפקותא דומיא דמתניתין שאין תוספת בלשון. הרא"ש ז"ל: ולהך לישנא דאבביא מתרץ דבריו היכא דמכחיש בפירוש לאו כל כמיניה. תוס' כת"י: (מו) ע' בהדרשין: (מז) בחלבים ובביאת מקדש מודו תיכת ובעריות נמחק: (מח) מטעם דמתרץ דיבוריה: (מט) דאפילו לר' יהודה: (נ) דר"ל לא אכלתי בטומאה לא: (נא) דיבורא קמא תיכת מיגו נמחק: